

„Az észak-európai beszámolót áthatotta annak a folyamatnak az ismertetése, ahogyan az evangélikus egyházak immár jogilag is függetlenednek az államtól: idén nyáron a norvégoknál született meg ez a döntés.”

Lutheránus világ ► 3. oldal

„Egyfelől elkötelezettnek kell lennie az evangélium hirdetésére, Krisztus missziói parancsának teljesítésére, másfelől abban is követni kell Jézust, hogy – ahogyan tőle tanultuk – mindenkit válogatás nélkül kell szeretni.”

A rácsok mögötti szabadság titka ► 4. oldal

„Habár a pince-paddás tele, nemrég ismét feladtam egy hirdetést a helyi lapban, hogy múzeumpedagógiai foglalkozásokhoz fateknőt, dézsát, sparheltet szeretnék. (...) Persze azóta se tudjuk hova pakolni a beérkezett teknőkészletet...”

Interjú a Nagytarcsai Falumúzeum vezetőjével ► 10. oldal

Az országos iroda melléklete

► 8–9. oldal

szentágothai jános: szentpétervár (1970)

Tudós, ecsettel a világ körül

Szentágothai-kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

► **Schimert Johannes** iskolai bizonyítványa, a feleségnek nászajándékba adott Biblia, tűi akvarellkészlet, rajzmappa és saját kezűleg faragott nádtollak, borítékban elhelyezett virágmagok Kinából – és persze háromteremnyi akvarell. November 17-én L. Simon László kultúráért felelős államtitkár nyitotta meg az *Egy 20. századi polihisztor – Szentágothai János akvarelljei* című kiállítást az Evangélikus Országos Múzeumban. A fővárosi Deák téren működő intézményben látható tárlat a száz éve született evangélikus orvos akadémikusnak állít emléket.

„Olyan emberrel van dolgunk, aki nemcsak egy Kárpát-medencén átívelő orvosdinasztia tagja, nemcsak az agykutatás úttörője, nemcsak közéleti ember a szó legtisztább értelmében, nemcsak vérbeli tanár, akinek kiteljesedése a tudományról való kommunikáció, nemcsak hívó evangélikus, szerető férj, apa, nagypapa, hanem valódi teremtő egyéniség. Az agykutatás járatlan útjai, az ifjú kutatók lelkesítése, a kétkezi alkotás öröme, a szenvedéllyel végzett

KISS TAMÁS FELVÉTELE

kerti munka, a szépirodalomban, filozófiában, teológiában való elmélyedés és az akvarellrel lazán rögzített látványok és élmények, sok ezer oldalas naplója mind-mind a 20. században ritkán megtapasztalt egységről tesznek tanúbizonyságot: »életegységről« és a világ egységben látásáról. Évtizedekkel ezelőtt leírt szavain is átsüt az a szenvedély, amellyel a tudományba és az élet valódi örömeibe bele tudott feledkezni” – olvashatjuk *Zászkal-*

liczky Zsuzsanna művészettörténész bevezetőjét a múzeum kiállítási kísérőfüzetében.

A múlt szombaton nyílt tárlat a Kossuth-díjas és a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetéssel is elismert orvosprofesszort, a Magyar Tudományos Akadémia elnökét, országgyűlési képviselőt egy kevésbé ismert oldaláról mutatja be: utazásai során készített akvarelljeiből kínál gazdag válogatást. Emellett a család jóvoltából néhány személyes tárgy is a tárlókba került, felillantva a gazdag életút egy-egy szeletét.

Egyházunk országos múzeumának 2013. március 31-ig látogatható kiállítását *Harmati Béla László* igazgató köszöntője után L. Simon László államtitkár nyitotta meg. (*Megnyitóbeszédének szerkesztett, rövidített változatát lapunk 5. oldalán közöljük.*) A telt ház aszkalmat *Kaszanyitzky András* gondnokművész játéka tette még hangulatosabbá. A megnyitót megtisztelte jelenlétével – magánemberként – *Sólyom László* korábbi köztársasági elnök is.

■ BODA ZSUZSA

Bemutatkoznak az országos felügyelőjelöltek

Egyházunk életében az idei esztendő az általános tisztújítás éve. A mögöttünk hagyott hónapokban a különböző szinteken – egy kivétellel – a meghatározott rendben megtörténtek a választások, illetve beiktatták a tisztségviselőket. November 30. és december 1. között tartja alakuló ülését egyházunk legmagasabb szintű grémiuma, a zsinat. Megváltozott törvényeink értelmében ez a testület választja meg – a korábbi gya-

korlaltal szemben – az országos felügyelőt. Az országos jelölőbizottság tájékoztatása alapján a zsinat elé kerülő jelöltlistán betűrendben két név szerepel: Frenyó V. László és Pröhle Gergely.

Szerkesztőségünk arra kérte a jelölteket, hogy hetilapunk hasábjain egy meghatározott terjedelmű, összefüggő szöveggént megfogalmazott írásban mutakozzanak be. A portréfotón túl két olyan, tetszőleges témájú képet is

kértünk tőlük, amelyeket szívesen viszontlátnának az oldalon.

Egyházunk hivatalos honlapján (www.evangelikus.hu) november 26-tól videointerjú tekinthető meg a két jelölttel.

Lapunk a két jelöltet betűrendben mutatja be.

► A bemutatkozó írások a 6–7. oldalon

A reménység távlatai

■ ITT ZÉS ISTVÁN

A város ostroma elől a Rippl-Rónai-villába menekültünk. Semmire sem emlékszem, csak az az egy jelenet maradt meg bennem, amikor anyám rémülten az ágytakaró alá rejtette néhány hónapos hűgomat, és engem az ágy alá tuszkolt. Nyílt az ajtó, és két hatalmas, koszos, fegyveres orosz katona lépett be. Nem tudtam, mitől kell félni, de szívem a torkomban dobolt. A két katona keresztet vetett, és én abban a pillanatban kijöttem az ágy alól. Négyéves gyermekszívemet elérte a kereszt üzenete.

Megnövünk, és az ész nem érti, a kerges szív már nem fogja fel Isten üzenetét: békesség Istentől. Jézus olyan gyakran mondta az övéinek: Békesség néktek, az én békességemet adom néktek, ne nyugtalankodjék a szívetek, ne is féljen. Miért? „Mert én élek, és ti is élni fogtok!”

Ám a világ azóta is ostromállapotban van, tele feszültséggel, félelmekkel, titkos szorongásokkal, a jövő bizonytalanságából fakadó reménytelenséggel. Mondom: felnőttünk, sorsunkat saját kezünkbe vettük, nincs szükségünk gyámokra, különösen nem Isten szeretetére. Az ember leszámolt Istennel. *Tóth Árpád* a *Tetemrehívás* című versében drámai módon élte ezt át: „Valaki megölte az Istent, / (...) / És úgy érzem, e fájó arcnak / Nem lehet többé mosolya, / Mert ember vagyok én is, én is, / Az isten véres gyilkosa...”

A felvilágosodás fényé: „Ha majd a szellem napvilága / Ragyog minden ház ablakán” – remélte *Petőfi*, és a 20. században már valóban „fényes elmék” gyűjtöttak tüzet, amely aztán felégette maradék reménységünket.

Hiszem, hogy az istentelen ember embertelen ember lesz. Látom a televízió történelmi műsoraiban, a politikában, a művészetekben, de az emberi szívekben sem sikerült feldolgozni azt a mérhetetlen pusztítást és gonoszságot, amelyet a 20. században is elkövettünk. A világégés hamuja alatt most is ott izzik a gyűlölet parazsa, nemzet nemzet ellen támad, és a háborús bűnökre nincs bocsánat. A ledőltek kertornyok, az öngyilkos merénylők, a helyi háborúk kirobbanó tűzcsoái jelzik, mi lappang a mélyben. Az önzés, a hatalom, a pénzimádat oltárán ma is folyik a „Moloknak” bemutatott gyermekáldozat.

Kérdezzük: miért engedi ezt Isten? Ám kérdésünk provokatív, a felelősség Istentől hárítása, alapjában elhibázott, vakmerő istenkísértés. Viszont azt kellene kérdeznünk: Milyen Isten volna az, aki mindezekért nem haragudna? Aki ne kérné számon a gyilkosokat, az erőszakosokat, a gyűlölködőket, a paráznákat, a gonoszokat?! Veszélyes gondolat, hiszen akkor ki maradhat ki, ha az Isten igazságos? Ha számon kéri a bűnt? Senki! Én sem, te sem, mert nincsen igaz ember egy sem. A tudományos csatornákon rette-

netes képeket vetítenek. Talán tudat alatt ezeknek a filmeknek a készítői is érzik, hogy az ember valami végzet felé sodródik? Hol egy lehetséges kisbolygó-becsapódás, hol megacunami rémiszt, vagy gigantikus tűzhányó mindent elsöprő, apokaliptikus képeit mutatják, vagy ahogyan a felhőkarcolók leomlanak, a városok kipusztulnak. Máskor az ökológiai katasztrófa vagy éppen az Armageddon nukleáris poklát vizionálják, és gyermekeinket a maja naptár világvégejőslatával rémisztgetik.

Nincs jó hírük?! Nekünk, keresztényeknek van? Nem Jézus mondja, hogy úgy lesz az Emberfia napjaiban, ahogy Nőé napjaiban volt? Nem az Ige tesz tanúságot, hogy valami végső apokaliptikus pusztulás vár erre a világra, és Isten ítélete? Igen, mert Isten igazságos, és valóban lesz ítélet, sőt az első ítéletet már megtartotta ott, a Golgotán, mert ő mondta, hogy az Úr irgalmas és könyörületes Isten.

A kereszt ítélete Isten irgalmáról beszél, mert az ember bűnének büntetését Isten Fiára vetette: „Íme az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét.” „Visszélvén bűneinket, / Megváltottál minket. / Irgalmazz nekünk, / Ó, Jézus, ó, Jézus!” (EÉ 188) Ez az evangélium!

De igazság ez? Nem, ez nem igazság, hanem kegyelem. A kereszt arról a kegyelemről beszél: ingyen van, de felfoghatatlanul sokba került, Isten Fiába! A szeretett Fiút, akiben gyönyörködött, azt adta Isten értünk. Ilyen sokat ér az életed, hogy Isten a legdrágábbat adta érted.

„A fiamat megfogják becsülni” – ez az Isten reménysége! Mire becsüld? A „felbecsült” ára harminc ezüst volt. Isten ítéletének kérdése ez: mit tettél a Fiammal? Erre jó lenne most választ adni. Az örök élet vasárnapja évről évre erre a felelős döntésre hívja az egyház népét, mert itt kell döntenünk az élet és halál kérdésében. „Akié a Fiú, azé az élet...” (1Jn 5,12a)

Emlékszem, húszéves voltam, amikor az ajkai erőmű építésén találkoztam egy hívó mérnökkel. Nekem szegezett egy kérdést: „Hova kerülnél, ha ma meghalnál?” Őszintén válaszoltam: nem tudom. Aztán egész nap az motoszkált bennem, milyen ember vagyok én, hogy a legfontosabb kérdésre nem tudom a választ. Aznap este az Úr elé álltam, mint a tékozló fiú, belevetettem magam a krisztusi kegyelem karjaiba; ő megbocsátotta a bűneimet, és ekkor kimondtam: „Én Uram, én Istenem!” „Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen!” (Ézs 53,5) Békesség Istentől, békesség Istennel. Azóta akármilyen sötét van is körülöttem és bennem, felnézek a keresztre, és mögöttem mindig a reménység hűsvét hajnali fénye ragyog, és valami kibeszélhetetlen belső békesség és bizonyosság, az örök élet bizonyossága tölti be a szívemet.

A szerző nyugalmazott evangélikus lelkész

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk!

Köszönjük neked, hogy megállhunk az egyházi esztendő határára. Köszönjük, hogy visszanézve és előre tekintve is téged láthatunk. Köszönjük, hogy múltban, jelenben, jövőben velünk vagy.

Könyörgünk, Atyánk, mindazokért, akik rettegéssel, közönnyel, fájdalommal tekintenek vissza életükre. Akik nem láthattak meg, hogy minden idő és minden út azért adatik, hogy találkozzunk veled. Kérünk, elmúlásban és jövődében, határon megállva ragadj meg mindeneket a reménység örömhírével. Te bontsd le a közönyt, a megkeseredést, a kilátástalanság falait az emberi lelkekben, hogy mindenek élete a benned való reménységben leljen otthonra.

Könyörgünk azokért, akik az elmúlt esztendőben elveszített szeretetüket gyászolják. Mutasd meg nekik, hogy gyászuk is a veled való közösség ideje, hogy élő és elhunyt, vigasztalódott és vigasztalan a veled való közösségben léte otthonát találta meg.

Köszönjük, Atyánk, hogy a reménység evangéliumát bíztad ránk. Köszönjük, hogy utat is adtál számunkra, amelyen járhatunk, és amelyen mindig idejében feltárod a reménység forrását. Kérünk téged élő hitért a benned hívőknek. Kérünk azért, hogy meg tudjuk élni a reménység életét ebben az oly sokszor remény- és jövővesztett világban. Add, Urunk, hogy tetteinkkel, szavainkkal, hallgatásunkkal, hiteles mellállásunkkal hozzád segítsük közelebb embertársainkat.

Atyánk! Múltat és jövőt, a megálás pillanatát is a te kezébe helyezzük. Tudjuk, hogy nálad időnk, utunk, egész életünk otthonra lel. Hisszük, hogy egész életünk a veled való közösség békességében és reménységben telhet, és várjuk, Urunk, hogy teljességre jusson bennünk és egész teremtett világodban kegyelmes akaratod. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Mindenki időben készüljön fel a halálra, gyónjon, és éljen a szentséggel nyolc- vagy tizenhárom naponta, béküljön meg a felebarátságával, és készítsen végrendeletet. Ha az Úr bekopog, mielőtt még a lelkész vagy a káplán oda tudna érni, akkor már legyen a lelke készen és rendben, ne legyen elhanyagolt, hanem Istenre hagyatkozó. Ahol sokan meghalnak, ott csak kettő vagy három lelkes van, és nem könnyen lehetséges, hogy mindenkihez oda tudnak menni, és minden dolgot el tudnának mondani, és meg is tudnák tanítani, amit egy kereszténynek halálos veszedelemben tudnia kell. Akik ebben hanyagok és késlekedők, azok magukra vessenek, és az ő hibájuk, ha ágyuk mellett nem tartanak naponta külön egy oltárt és egy szószéket, mivel a közös szószéket és oltárt olyannyira megvetették, ahova pedig az Isten hívta el és sürgette őket.”

► Luther Márton:

Elmenekülhetünk-e a halál elől?
(Kovács Áron fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ (ÖRÖK ÉLET) VASÁRNAP – MT 25,14-30

Örök életre kamatozó befektetés

A talentum babiloni eredetű súlymérték és pénzegység. Jézus korában a zsidók is használták. Akkor egy talentum 49,11 kg arany értéke volt. Ez ma durván ötszázmillió forint. A példázatbeli úr tehát vagyonnal felértő pénzt bízott minden szolgájára, még arra is, akinek a legkevesebbet adta. Az ilyen összeg már tőke.

Azt a szolgát pedig, aki bár nem fektette be és nem kamatoztatta, mégis hűségesen megőrizte a rábízott tőkét, semmiképpen sem neveznék gonosznak. Aki nem ért a befektetéshez, még nem gonosz ember. Nem is rest, legfeljebb csak óvatos. Jézus ezt az embert mégis gonosz és rest szolgának nevezi.

De miben különbözik az elmarasztalt szolgálta a társaitól? Abban, ahogy urához viszonyul, ahogy uráról gondolkodik. Mint szavaiból kiderül, urát kérlelhetetlen, könyörtelen, gonosz zsarnoknak tartja, aki ott is arat, ahol nem vetett, és onnan is betakarít, ahová nem szórt vetőmagot. Ez a szolgálta nem szereti urát, csupán retteg tőle. A rábízott tőkét ezért nem meri kockára tenni. Önmagáért aggodódik, nem ura vagyonáért. Fél a büntetéstől, ezért biztosra akar menni: elássa ura pénzét. És éppen így éri utol mégis a büntetés.

Ezzel szemben szolgatársai bátran kockáztatnak. Mindenekelőtt uruk javát tartják szemük előtt, és nem azon töprengenek, hogy velük mi lesz, ha mégsem hoz nyereséget a befektetés, amellyel uruk pénzét akarják megduplázni. Persze tisztában vannak a kockázattal: tudják, hogy a vállalkozás csődbe is mehet, és akkor

az egész pénz elúszik. De nem félnék, mert urukat nem tartják gonosz embernek. Tudják, hogy szigorú, de azt is tudják, hogy igazságos. Bízna abban, hogy szándékukat látva akkor sem fogja keményen megbüntetni őket, ha vállalkozásuk balul üt ki. Nem az köti le minden figyelmüket, hogy velük mi lesz, ha kudarcot valtanak, hanem hogy miként lehetnek uruk hasznára, hogyan gyarapíthatják rájuk bízott vagyonát.

Ezért a példázat megértése szempontjából nem szerencsés, ha a talentumokat – eredeti értelmüktől elszakítva – képességként, tehetségként, adottságként fogjuk fel. Hiszen nem arról van szó, hogy az úr képességeket adott a szolgáknak, hanem arról, hogy a már meglévő képességeik mértéke szerint osztotta meg köztük a vagyonát. Nem az volt az „egy talentum” szolgálta bűne, hogy szerényebbek voltak a képességei. Hiszen éppen erre való tekintettel adott neki ura csupán egy talentum értékű pénzt.

Ezt a szolgát nem a szerényebb értelmi képességei akadályozták meg abban, hogy az egy talentumot legalább betétként elhelyezze a bankban, és így kamatoztassa. Ha a vállalkozáshoz nem értett is, a bankba mindenképpen betehette volna a pénzt, hiszen annak viszonylag kicsi volt az esélye, hogy a bank csődbe megy. De ő ezt a kis rizikót sem merte vállalni, mivel urát gonosz zsarnoknak tartotta. Ura viszont éppen ezért gyulladt haragra iránta, és ezért büntette meg.

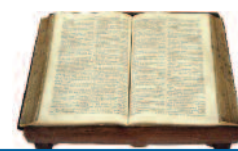
Jézus ezzel a példázattal mindenekelőtt az Istenhez való viszonyunk felülvizsgálatára akar ösztönözni.

Hogyan gondolkodunk mi Istenről? Mit gondolunk róla? Gonosz zsarnoknak tartjuk, akitől jó lesz félünk, mert kérlelhetetlen, amikor ítélt, és olyasmit is számon kér, aminek a teljesüléséért előtte semmit sem tett? Ott is arat, ahol nem vetett, és onnan is termést akar betakarítani, ahová nem is szórt vetőmagot?

Jézus arra mutat rá, hogy ha ilyen gonosznak tartjuk Istent, akkor az az a magunk gonoszságát leplezzük le. De ha ilyennek tartjuk Istent, akkor az ő szolgálatában restnek is bizonyulunk, mert semmit sem Istenért, Isten országának előmenetelért fogunk tenni, hanem csak a büntetés elkerülése lebeg a szemünk előtt, amikor cselekszünk. De Jézus azt mondja: pont így fog utolérni bennünket a büntetés! Mert miközben az köti le a figyelmünket, hogy ne tegyünk semmi büntetésre méltót, úgy telik el az életünk, hogy Istenért, Isten érdekében nem tettünk semmit.

Pedig Isten azt várja tőlünk, hogy – bár szigorú Atya – ne féljünk tőle, hanem szeressük őt, ezért földi életünkben állandóan az ő érdekét tartjuk szemünk előtt, és mindig azt keressük, hogy mit tehetünk az ő országáért. A mi gonoszságunk és restségünk mindenekelőtt abban mutatkozik meg, hogy földi életcéljaink között az Istenért és Isten ügyéért való fáradozás vagy egyáltalán nem szerepel, vagy a legutolsó helyet foglalja el. Jó esetben is csak a maradék időnk, a maradék erőnk és – ha van ilyen – a maradék pénzünket szenteljük Isten szolgálatára. Ahogy egy idős presbiter mondta: csak

A VASÁRNAP IGÉJE

annyt foglalkozunk Istennel, hogy ő ne foglalkozzon velünk, hanem engedje, hogy békében és egészségben éljük le az életünket.

Luther szerint az igaz keresztény ritka, mint a fehér holló. Ha megmondjuk, hogy igaz kereszténynek csak az mondható, aki élete minden órájában azt keresi, hogy mit tehetne Isten ügyéért ott, ahol éppen van, hogyan nyerhetne meg akár csak egyetlen lelket is Isten számára, akkor azt kell mondanunk, hogy korunkban az igaz keresztények a fehér hollónál is kevesebben vannak. Pedig Jézus komolyan gondolta, amikor arról beszélt, hogy aki meg akarja menteni az életét, az elveszíti, aki viszont itt a földön az Isten ügyéért égeti el az életét, az az Istennél, az örökkévalóságban fogja megtalálni.

Marx a tőke áramlásának útját leíró törvényszerűséget vélt felfedezni Jézus szavaiban: „Mert mindenkinek, akinek van, adatik, és bővelkedni fog; attól pedig, akinek nincs, még az is elvétezik, amije van.” Jézus azonban nem a tőke, hanem az élet áramlásának törvényét adja elénk. Aki Istenért él, annak már itt a földön is van a szó valódi értelmében vett élete, még ha földi élete látszólag tönkremegy ebben. Jézus második eljövételének napján pedig ráadásul megkapja az örök életet is. Mert az Istennek szentelt idő és munka most önmagunktól elvett, hazárd módon elvesztegetett időnek és energiának tűnhet, mégis olyan befektetés, amely örök életre kamatozik.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

ZÁRJUK SZEMÉLYES VALLOMÁSOKAT HOZÓ SOROZATUNKAT

„Keresztfa titka tündököl”

► Lapunk hűséges olvasói már megszokhatták, hogy az *EvÉlet* második oldalán, lent az istentisztelettel kapcsolatos anyagokat olvashatnak. Öt éven át liturgikus, ezt követően az egyházi énekhez, zenéhez fűződő témákkal találkozhattak. Lassan két éve ismét a *Régi-új liturgikus sarok* jelent meg ezen a helyen, adventtől pedig újra az egyházzene és az énekés szent ügyére figyelhetünk. E rovatunk jelen írással lezárul.

A rovatvezető örömmel nyugtázta, hogy nemcsak elméletben, de a gyakorlatban is igaz: az istentisztelet nem elég sok mindent tudni, csak a személyes érintettség nyitja meg a titkát. Lehet valaki professzionális tudós, ha nem tapasztalja meg a lényegét: Isten minket kereső, nekünk szóló, életünket formáló szeretetét. Át kell élni azt a találkozást, amely bárhol és bármikor megtörténhet, de az istentiszteleten minden adott ahhoz, hogy ez az együttléte a mennyei Atya és gyermeke között elmélyült és rendszeresé váljék, és a Teremtő és teremtmény között élő párbeszéd alakuljon ki.

Az elmúlt fél év írásai rovatunkban éppen erről a személyes érintettségéről szóltak. Lelkészek, egyházi vezetők, egyházzenei szakemberek vallották élményeikről, tapasztalataikról, reménységükről a liturgia egy-egy mondata, kiemelt szakasza kapcsán.

Láttuk, mennyire fontosá válhatnak a liturgia egyes részei, folyamatai, eseményei, hiszen igét hordoznak, személyes hitünkben gazdagítanak, az Úrral és egymással való közösségünket erősítik! Minden vallomásban éreztük, hogy a szerző kötődik az evangélikus istentisztelethez, de azon belül van egy-egy különösen fontos pont, amely áldás az életében. Érdemes így gondolni minden vasárnap-

ra: mi az, ami az adott napon a legfontosabb, ami megragadott; vagy a készülődésben: mi az, amire ma megpróbálok különösen is figyelni.

A sorozat lezárul. A személyes vallomások, ha nem érnek is véget, de félbeszakadnak. (Az igazi az lenne, ha olvasóink közül ki-ki maga is vallana önmagának.) A sorozat végén – bár menet közben is többször tette – a rovatvezető vall. Most azonban nem egy-egy tételről, hanem az istentisztelet egészéről. Hogy sokszor tettem ezt már? Igen, s mégis mindig valami újat kell mondanom, mert bár négy évtizede intenzíven foglalkozom az istentisztelettel, mindig frissen és újként hat. Megunni nem tudom, az élményt megszokni ismét csak nem tudom.

Amikor a sorozatot megpróbálom összefoglalni, az istentisztelet egészéről szeretnék hát vallani. Segítségül hívom az ősi keresztény himnuszt, a „Királyi zászló jár elől” kezdetűt (EÉ 189). Ennek második mondata hangzik így: „Keresztfa titka tündököl”.

Ennél jobban nem tudom megfogalmazni az egész istentisztelet lényegét. Számomra az evangélikus istentisztelet minden egyes elemében és egész folyamatában, felvillanásaiban és dramaturgiájában erről szól: a keresztfa titka tündököl.

Igen, a keresztény istentisztelet nem

vallásos összegyülekezés, amelynek a központjában erkölcsi tanítás, egy nemes gondolat, egy lelki élmény áll. A keresztény istentisztelet középpontja a kereszt. Nem egyszerűen egy ókori bitófa, kivégzőoszlop. A Krisztus keresztje. Krisztus áldozatának a helye. Az önmagát értünk, helyettünk, miattunk odaadó Krisztus üdvösséget és békességet szerző keresztje.

Az istentiszteleten – ha az valóban istentisztelet, és valóban keresztény – csak ez állhat a középpontban. Minden más lényegtelen, sőt minden más csak tántázat és pótszer, amellyel többnyire kárt okoznak. A kereszt az élet fája, a Krisztus keresztje a mi életünk, örök életünk fája.

Pál ezért ír olyan kizárólagos együgyűséggel: „Mert úgy határozottam, hogy nem tudok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettől” (1Kor 2,2). Ezért mondja és éneklé az egyház kétezer év óta: „ave crux, spes unica”, azaz „üdvöz légy kereszt, egyedüli reményem”.

A keresztfa titok. Nem értem, fel nem foghatom. Az istentisztelet nem felvilágosodott gondolkodók felolvasóalkalma, ahol érdekes szövegeket citálunk és magyarázunk. Az istentisztelet használja a fejünket, de nem csupán azt. Olyan titkokat tár elénk, nyit meg, vagy éppen csak felcsillant, amelyeket az értelmünkkel felfogni és feldolgozni nem tudunk.

A titkot feltárjuk – amennyire lehet. A titkot csodáljuk – hiszen képességünk határán túlmegy a megértése. A titkot imádjuk, mert benne Isten rejtette el a névjegyet, s akkor – ha nem értjük is – tudjuk, hogy javunkra van, áldásunkra szolgál.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

S a Krisztus-kereszt tündököl – tartja az ének. (Ma talán így is mondanánk: kisugárzása van.) Az istentiszteleten ezt élhetjük át. Minden vasárnap, de minden istentisztelet egyben húsvét is. S a kereszt húsvét fényében tündököl. A fájdalmas kivégzőhely így lett a megváltás királyi trónjává. A halál helye így lett az élet fája: húsvét megpecsételte. A kereszt nem a végállomás hát, hanem az új kezdet.

Mi úgy tudjuk, az életből halál fakad. Ez a megszokott menetrend. A halálból élet fakad – ez az Isten menetrendje. Ezért ünnepeket ünnepelhetjük az istentiszteleten Krisztus keresztjét. Minden más – legyen az nagyon eleven, nagyon létszerű, nagyon élet-szagú – a halálról szól.

A kereszt viszont az életéről szól. Az istentisztelet pedig az élet ünnepe. Kóstol az örök életből: elkezdődik a párbeszéd, hiszen Isten megszólít, mi meg válaszolhatunk rá. Egykor majd már nem kérdésünk többé, de szüntelenül beszélgetünk az Istennel – az örök országban. Az élet ünnepe, ahol nem halálra esszük magunkat – hiszen a mindennapokban ez történik: minden falattal a halálra ítélt testünket tápláljuk. Az istentiszteleten életre esszük magunkat, hiszen Krisztus testével és vérével az örök élet táplálékát vesszük magunkhoz.

Örök élet vasárnapján a sorozat-záró cikk summázza számunkra – nem csak a személyes vallomásokat – a liturgia (az egész istentisztelet!) lényegét: keresztfa titka tündököl. ■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (1F.)

„Átragyog-e rajtunk?”

Tamásiban zárult a Túrmezei- emléké

KISS TAMÁS FELVÉTELE

A Túrmezei- emléké záróeseményeként szülővárosában, Tamásiban parkot neveztek el a száz éve született Túrmezei Erzsébet evangélikus diakonissza költőnőről, és idén is megrendezték az Erzsébet-napi Túrmezei szavalóversenyt.

A Tolna megyei város könyvtárában – immár hagyományt teremtve – november 19-én harmadik alkalommal tartották meg a szavalók versengését. A huszonnyolc versenyző mellett a rendezvényre több versmondó is jelentkezett versenyen kívül.

A három korosztályban versengő versszerető diákokat a felkészítő tanárokon és a büszke szülőknél kívül lelkesen hallgatta a zsűri is: Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök, Görög Zoltánné, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnökszonya, valamint a Tol-

na-Baranyai Egyházmegye elnöksége – Szabó Vilmos Béla esperes és Andorka Árpád felügyelő –, illetve Ribányi József polgármester és Széles András alpolgármester.

A verseny első felében a kötelező, majd a szabadon választott verseket szolgáltatták meg a gyerekek. Amíg a zsűri meghozta döntését, az ökumenikus összetételű csapat a kisváros központjában, a művelődési ház és a könyvtár előtti zöld területen gyűlt össze, hogy felavassák a Túrmezei Erzsébet parkot, ahol ezentúl emlékkő hirdeti a költőnő nevét.

A köszöntések sorát Gáncs Péter püspök áldása zárta, hirdette, hogy egy költő addig él, amíg szavalják a verseit. Mint mondta, a Tamásiban tapasztaltak alapján Túrmezei sokáig velünk marad, sokak öröme. ■ – KT –

A felújított születésnapos

▶ Templomuk 285. születésnapjára felújították az „ünnepeltet” az aszói hívek. Reménység vasárnapján az északi kerület püspöke, Fabiny Tamás hirdette Isten igéjét a megszépült lelki hajlékban.

Az ünnepi liturgiai szolgálatban Detre János nyugalmazott esperes, az aszói evangélikus gyülekezet egykori lelkesze, Mekis Ádám, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperese és Lőrincz Csaba, a gyülekezet jelenlegi lelkesze vett részt. A püspök a bejáratú ajtó felett is olvasható ígét (Jer 7,2) választotta prédikációja alapjául.

Az istentiszteletet egyházközségi díszközgyűlés követte. A munkálatokról Lőrincz Csaba lelkes tartott képes beszámolót. A hét hónapos vállalkozás költségeit – a sok nagylelkű egyéni adományozó mellett – nagyrészt a Magyarországi Evangélikus Egyház, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye és az Evangélikus Egyház Aszói Petőfi Gimnáziuma, Szakképző Iskolája és Kollégiuma állta, illetve az Emberi Erőforrások Minisztériumától kaptak támogatást.

A felújítás során kicserélték a templom toronyóráját; a régi, fogaskerekes szerkezetet az egyházközség az aszói gimnáziumnak ajándékozta.

A köszöntések sorában felszólaltak többek között a finn és német – helsinki, illetve obernburgi – testvérgyülekezet képviselői: Hilde Grün és Matti Poutainen; Roncz Béla,

KONDELA MIHÁLY FELVÉTELE

az aszói oktatási intézmény igazgatója; Fábri György kerületi felügyelő, Detre János nyugalmazott esperes és Sztán István aszói polgármester.

Az ünnepségen a gyülekezet énekkara és kántora szolgált.

■ – KINYIK –

„A templom nem cél, hanem eszköz!”

Megújult az újpesti evangélikus lelki hajlék

▶ Az újpesti evangélikusok templomuk felújításáért adtak hálaát november 18-án. Az ünnepi istentiszteleten Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel.

Reménység vasárnapján a kerület lelkesze vezetője Mt 24,1–14 alapján arról beszélt, hogy a világ nem a vég, hanem a cél felé tart, ahogyan a templom épülete sem cél, hanem eszköz kell, hogy legyen a gyülekezet életében.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen Haba Gábor felügyelő beszámolt a felújításnak, azaz a tető és a torony cseréjének a menetéről, megköszönve minden közreműködő és támogató segítségét.

A köszöntők sorát Hadárics Áron ifjú gyülekezeti tag nyitotta egy vers tolmácsolásával. A Déli Egyházkerület nevében Radosné Lengyel Anna kerületi felügyelő mondott köszöntőt. Példamutatónak nevezte a gyülekezet hozzáállását a vállalt feladathoz, és kiemelte,

hogy a közösség az erőforrásaihoz mérten tervezte meg a felújítást.

Az egyházmegye üdvözlését Krizsán Zoltán felügyelő adta át. Végül Újpest polgármestere, Wintermantel Zsolt köszöntötte a gyülekezetet.

A SZERZO FELVÉTELE

Felhívta a figyelmet arra, hogy a kerület legrégebbi templomának megújulása több mint szimbólum, hiszen az épület már akkor itt állt, amikor a környék még iparterület volt.

Az ünnepi istentiszteletet szeretetvendégség követte. ■ KISS TAMÁS

Lutheránus világ

Beszélgetés dr. Fabiny Tamással, az Északi Egyházkerület püspökével

– Püspök úr az elmúlt napokban a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) vezetőinek bossey-i ülésén vett részt. Pontosan milyen testület ez?

– A legutóbbi, 2010-es stuttgarti nagygyűlés választotta meg az elnököt és a hét – egy-egy régiót képviselő – alelnököt. A bizottsági elnökökkel együtt tizenhárom munkatárs van szavazati jogunk, és évente általában kétszer tanácskozunk. Tavaly ilyenkor Budapesten ült össze a vezetői testület.

– Mit kell tudni a mostani helyszínről?

– Genf közvetlen közelében, hatalmas park közepén áll a Bossey kastély, ahol több mint hatvan éve működik az Egyházak Világtanácsa (EVT) tartozó Ökumenikus Tanulmányi Intézet. Az ingatlant az EVT első főtítkára, Visser't Hooft szolgálati idején kapta meg ez az egyházi szervezet a Rockefeller családtól. Azóta szünet nélkül folyik itt ökumenikus képzés, gyakran magyar hallgatóval. Örömmre most is találkozhattam egyházközség egyik ösztöndíjasával, Szemerei Eszter teológushallgatóval.

A genfi egyetemhez való kapcsolódás révén akkreditált képzésben részesedhetnek itt a világ minden pontjáról érkező diákok. Amellett konferenciáknak is otthont ad a szép kápolnával is rendelkező ősi épület. Talán érzékelteti a hely különlegeségét az a tény, hogy a mai kápolna tornya eredetileg szőlőprés volt.

– Mi fér bele egy két és fél napos konferenciába?

– Jó előkészítettséggel meglepően sok! Az első fél napon még csak egé-

szen szűk körben voltunk: ekkor került ugyanis sor a két éve hivatalban lévő főtítkár, Martin Junge munkájának értékelésére. Ezzel korábban három munkatársat bízták meg: Munib Younan elnököt – aki amúgy a szentföldi evangélikus püspök –, a szervezet „kincstárnokát”, más szóval a gazdasági bizottság elnökét – aki egy amerikai asszony –, az alelnökök közül pedig engem.

Rendkívül tanulságos volt ez a folyamat! Kézhez kaptuk azokat a véleményeket, amelyeket a szervezet munkatársai írtak le, valamint azt a bőséges anyagot, amelyet a főtítkár önértékelésként adott, majd – többórás, célzott személyes beszélgetést követően – mi készítettük el azt az összefoglaló jelentést, amely aztán a testület elé került.

Nem árulok el titkot, ha elmondom, hogy az eredmény nagyon jó lett, ugyanis a főtítkár nemcsak óriási munkabírással és lelkeséssel méltó hivatástudattal végzi a munkáját, hanem igazi csapatszellemben, nem utolsósorban pedig transzparens módon is. Ezt úgy értem, hogy a döntések előkészítése mindig világos alternatívák felmutatásával jár, és azok végrehajtása jól nyomon követhető.

A vezetői testület munkája aztán az úgynevezett régiós jelentésekkel folytatódott.

– A teljesség igénye nélkül miket emelne ki ezekből?

– Valóban csak szemezgetni tudok az elhangzottakból. Sok szó esett az Afrikában és Ázsiában tapasztalható keresztényüldözésről. Nigériában például számos evangélikus templo-

mot is felgyújtottak iszlám szélsőségesek, Indiában sokszor hindu fanatikusok támadnak keresztényekre, újabban pedig Indonéziában is fellángol az iszlám türelmetlensége.

Ázsiai hír továbbá, hogy az LVSZ szeretne hivatalos kapcsolatot is kialakítani a kínai evangélikusokkal, akik az úgynevezett kulturális forradalom idején szüntelen fenyegetettségben éltek, és illegális kényszerültek. Latin-Amerikában – ahol óriási katolikus többség között élnek az evangélikusok – még mindig a társadalmi igazságtalanság, a szegénység és a kábítószer-fogyasztás jelenti a legtöbb gondot, amelyekre aztán az egyházak igazán élénken reagálnak.

Észak-Amerikából a kanadai tag-egyház tevékenységét emelem ki, ahol most fogadták el az új stratégiát. Ennek négy pillére: „Lelektől áthatott tanítványság”, „egészséges egyház”, „szolidáris igazságosság” és „hatékony együttműködés”. Aki már ismeri a mi egyházunknak a hamarosan a zsinat elé kerülő jövőképet, az bizonyos egybeesést is felfedezhet a mi Láthatóan evangélikus címet viselő stratégiánkkal.

A nyugat-európai jelentésből említessék meg, hogy a korábbi hollandiai református-evangélikus egyesüléshez hasonlóan most Franciaországban jött létre közös protestáns egyház. Az észak-európai beszámolót áthatotta annak a folyamatnak az ismertetése, ahogyan az evangélikus egyházak immár jogilag is függetlenednek az államtól: idén nyáron a norvégoknál született meg ez a döntés.

Helga Haugland Byfuglien püspök asszony beszámolójában ezenkívül elhangzott az is, hogy országába mind több kelet-európai roma érkezik. Mondanom sem kell, hogy ezek után a magam jelentésében is a cigányok között végzett egyházi munkákat vettem előre, utalva arra, hogy most már mások is testközlemből tapasztalhatják a téma társadalmi érzékenységét. Rámutattam továbbá arra, hogy nemcsak romák, hanem példának okáért nagyszerűen felkészült orvosok is tömegével mennek nálunk okoz súlyos gondokat. Természetesen beszámoltam azokról a tapasztalataimról is, amelyeket a közelmúltban tett baltikumai vagy éppen erdélyi útjaimon szereztem.

– A régiós beszámolókat követően miről tárgyaltak még?

– Három fő területet említék. Az egyik a szervezet gazdálkodása: a kincstárnok jelentése nyomán a magunk részéről elfogadtuk és a tanács elé terjesztettük a 2011. évi gazdálkodásról szóló jelentést. A másik a szívemhez közel álló diakónia, amely az LVSZ esetében az úgynevezett világszolgálat rászorultak között végzett segélyezési, fejlesztési és katasztrófaelhárítási munkáját jelenti. Harmadikként pedig a tavaly elfogadott stratégia utóéletét említék.

Egyrészt szorgalmazzuk, hogy az egyes tagegyházak is megfogalmazzák a maguk jövőképét, másrészt az egyes területek saját stratégiája is születőben van. Bossey-ban az LVSZ kommunikációs stratégiáját hagytuk jóvá, beleértve a különféle mun-

ÉGTÁJOLÓ

kaágak összehangolását, külön is hangsúlyozva a webes megjelenést és az arculatot. Ez utóbbit és a szervezet új logóját majd a júniusi tanácsülés fogadja el.

– Bizonyára téma volt a közelgő 2017-es évfordulóra való felkészülés is.

– Természetesen. Minden jelentősebb tagegyház megkezdte már a saját felkészülését. Dániában vagy éppen Németországban kormánybizottság is alakult a reformáció méltó megünneplésének előkészítésére. Számos országban – de az LVSZ szintjén is – az a terv, hogy a megemlékezésekre bevonják a római katolikusokat is, hiszen ma elsősorban nem a szakadásról, hanem az egyetemes egyház megújulásáról és egységéről kell beszélünk. Jó látni, hogy kisebb egyházak is milyen jó ötletekkel állnak elő. Magam többekkel tárgyaltam arról, hogy a nálunk készülő Luther-rajzfilm akár nemzetközi koprodukcióvá váljon. ■ EÉ

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

A múlt megértésének rögzös útján...

Lassan közhelynek számít, hogy a német–lengyel kiengesztelődés a második világháború vége óta zajló, máig sem lezárt folyamat. Ebbe a folyamatba illeszkedik a Vesztfáliai Evangélikus Egyház és a Lengyel Ökumenikus Tanács által szervezett tanácskozássorozat is, amelynek november 7–9-én már a negyedik alkalomát tartották meg. A helyszín az Odera bal partján fekvő, Lengyelországhoz tartozó város, Szczecin (Stettin) volt.

Itt hetven éve a lakosság 93%-a volt német evangélikus, ma 0,1%-a követi a lutheri hagyományokat, nagyrészt lengyel anyanyelvűként. A belváros hatalmas görögkatolikus templomában katolikus istentiszteletek zajlanak, s nem mindegyikben olvasható utalás arra, hogy itt a reformáció tanok hamar és egységesen nyertek tért.

Ez a történelmi közeg biztosította a hátteret a tanácskozáshoz, amelynek csomópontjai a háború, a kitelepítés, a vándorlás és kiengesztelődés voltak. Nyilvánvalóvá vált az, amit eddig sejtetni lehetett: a közép-német egyházi köztudatban – a regionális szemléletmód miatt – a sziléziai és a szudétánemek sorsa ismert csupán. A közép-európai események közül a német kitelepítést illetően volt tapasztalható halvány tájékozottság, de a

szlovák–magyar lakosságcsere, a bukovinai csángók sorsa vagy a dalmáciai olaszok elűzése a résztvevők nagy többsége számára eddig teljesen ismeretlen volt.

Az előadók általában személyes vagy inkább családi érintettség alapján szóltak, megpróbálva túllépni az érzelmi érintettségen.

Sok esetben az előztek helyére költözők is kényszer hatására kerültek új lakhelyükre az új államhatárok meghúzása következtében vagy a nemzeti kisebbségek tudatos megosztásának szándékával. Szó esett a sokféle kulturális és vallási háttérből érkezők integrációjával kapcsolatos feszültségekről, egy új, közös identitás kiépülésének rögzös útjairól is. A kiengesztelődés gyülekezeti példái – például koncertekről és biciklitúrákra – is hallhattak beszámolókat a jelenlévők.

A városnézés sajátos színfoltja volt az ismert német mártír teológus, *Dietrich Bonhoeffer* emlékét őrző park felkeresése – annak az épületnek a helyén, ahol Bonhoeffer illegális teológiai szeminárium működött –, megtapasztalva a Hitvalló Egyház emlékéhez való lengyel viszonyulást.

■ DR. LACKNER PÁL

Püspökkerekasztal Budahegyvidéken

A II. vatikáni zsinat megnyitásának ötvenedik évfordulója alkalmából XVI. Benedek pápa a 2012. október 11. és 2013. november 24. közötti időszakra meghirdette a hit évét. Ehhez kapcsolódva zajlott püspöki kerekasztal-beszélgetés november 18-án a történelmi keresztény egyházak budahegyvidéki gyülekezeteinek összefogásával.

A MOM Kulturális Központban tartott eszmecsere meghívott résztvevői *dr. Székely János*, az Eszter-

gom–Budapesti Főegyházmege segédpüspöke, *dr. Szabó István*, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke, *dr. Fabiny Tamás*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének püspöke, illetve *Kocsis Fülöp*, a Hajdúdorogi Görögkatolikus Egyházmege megyesi püspöke voltak.

A beszélgetést *Novotny Zoltán* sportriporter, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke moderálta.

► *EvÉlet-infó*

Módosítanak az egyházak finanszírozását

► **A kormány törvényjavaslata az ország költségvetésének 0,9 százaléka egészítené ki az egyházaknak a személyi jövedelemadó egy százalékos felajánlásából járó összeget – olvasható az Országgyűlés honlapján.**

A január 1-jétől javasolt módosítást az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló T/9065. számú törvényjavaslatba építették be, amelyet november 10-én beterveztettek az Országgyűlés elé.

A törvényjavaslat 96. paragrafusában az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi törvényt módosítaná. E szerint „amennyiben az egyházakat megillető összeg együttesen nem éri el a nyilatkozattal érintett évre bevallott, az összevont adóalapot terhelő, adókedvezményekkel csökkentett személyi jövedelemadó 0,9 százalékát, ennek mértékét az egyházaknak ténylegesen átutalandó összeget a központi költségvetésből ki kell egészíteni”.

A törvényjavaslat részletes indoklásában az szerepel, hogy az egyházi alapintézmény-működés finanszírozási rendszerének módosítása azért indokolt, hogy biztosítottá váljon az egyházak további zavartalan hitéleti tevékenységének támogatása. Ennek érdekében – egyben elismerve az egyházak társadalmi szerepvállalásának erősödését, beleértve az egészségügyi intézmények fenntartását is – szük-

seges az egyházfinanszírozási törvénynek az első Orbán-kormány által elfogadott elvi alapokhoz visszaható módosítása – tartalmazza a törvényjavaslat.

Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) elnöke a testület őszi rendes ülése után szeptember 6-án tartott sajtótájékoztatón azt mondta: húsz százalékkal csökkent a katolikus egyháznak tett százalékos adófelajánlás összege idén az előző évhez képest, miközben a felajánlók száma nem lett kevesebb. Úgy fogalmazott: ebből látszik, hogy az adóügyi változások érzékenyen érintik az egyházakat is.

A Magyarországi Református Egyház kommunikációs szolgálata november 14-én az MTI-hez eljuttatott közleményében azt írta: a 2011-es adókból származó összeg az előző évhez képest jelentősen, húsz százalékkal csökkent, noha a felajánlások száma növekedett. „Ez a személyijövedelemadó-szabályok tavalyi drasztikus változása, az egykulcsos adó bevezetése miatt történt így” – írta a kommuniké.

► MTI

A rácsok mögötti szabadság titka

Húszéves a Magyar Testvéri Börtöntársaság

► **„Krisztusnak az ember felé forduló szeretete az alap. E szerint pedig a bűn és az ember nem ugyanaz. »Öld meg« a bűnt, mentsd meg az embert! – ez az egyik »jelszó«” – mondja *Roszik Gábor* evangélikus lelkész, a Magyar Testvéri Börtöntársaság, illetve a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének elnöke. A Börtöntársaság fennállásának huszadik évfordulója alkalmából november 8-án ünnepséget tartottak az Országház vadászterében. Ennek apropóján kérdeztem a két évtizedről az alapító elnököt.**

– *Az ünnepségen többen is utaltak felszólalásukban arra, hogy a társaság története a Parlament épületében kezdődött.*

– A rendszerváltás utáni első parlamentben – amelynek én is tagja voltam – hívó országgyűlési képviselőkkel alakítottunk egy imaközösséget. Minden héten találkoztunk. Én akkor lelkészként már több mint egy éve jártam az ország börtöneit, és sokat meséltem képviselőtársaimnak az eközben szerzett élményeimről. Így velük és más börtönmissziósokkal alapítottuk meg a Magyar Testvéri Börtöntársaságot 1992-ben.

– *A Magyar Bünnemelési és Börtönmissziós Alapítvány kuratóriumi elnöke, Katona Csilla is arról vallott a parlamenti ünnepségen, hogy a börtönmissziói tevékenységet elhívás előzi meg. Mi az ön elhívásának a története? Milyen út vezetett a Parlamentből a börtönbe?*

– Nemzetközi szervezeteinknek – *Prison Fellowship International* a neve – a vezetői majd egy évig „kapacitáltak”, hogy szervezzem meg a Magyar Testvéri Börtöntársaságot. Kezdetből fogva én is nagyon fontosnak tartottam az ötletet, de „ellenálltam”, próbáltam másra testálni ezt a feladatot. Gyülekezeti lelkészként akkor azt gondoltam, hogy nekem túl sok teendőm van, és ezek előrébb valók voltak számomra. 1991-ben Magyarországon járt *Chuck Colson*, a nemzetközi szervezet alapítója – a vele való találkozás volt a fordulópont az életemben, rajta keresztül ragadott meg az Isten, és fordított a börtönmisszió felé, általa tapasztaltam meg, hogy fontosabb a börtönökbe mennem s ott szolgálnom, mint a Parlamentben...

– *Milyen adottságokkal kell bírnia annak, aki a börtönmisszióban szolgál?*

– Egyfelől elkötelezettnek kell lennie az evangélium hirdetésére, Krisztus missziói parancsának teljesítésére, másfelől abban is követni kell Jézust, hogy – ahogyan tőle tanultuk – mindenkit világosat nélkül kell szeretni. A szeretet nyitja meg sok fogvatartott szívét Krisztus előtt. A szeretet a börtönben sem luxus, mert nem lehet élni nélküle ott sem.

– *Az egyik legsikeresebb kezdeményezésük az Angyal program, melynek köszönhetően mára már ezerkétszáz-ezerháromszáz olyan gyermek juthat karácsonyi ajándékhoz, akinek valamelyik szülője börtönben van. Mikor és hogyan kezdődött a program?*

– A társaság megalakulása után azonnal elkezdtek „összegyűjteni” a börtönben lévő szülők gyermekeit, számukra ajándékgyűjtést szerveztünk. Az első karácsonykor huszont csomagot küldtünk szét a parlamenti postával...

– *Idén hunyt el Chuck Colson, a nemzetközi börtöntársaság alapítója. Hogyan emlékeznek rá? Mit tanultak tőle a börtönmisszióról?*

– *Az Evangélikus Életben* több cikk is megjelent róla a halála után, én magam is hosszabb írásban emlékeztem meg munkásságáról a június 3-ai lapszámomban. Sok mindent ta-

KONDELLA MIHALY FELVÉTELE

nulhattunk tőle, ő volt az egyik legnagyobb egyéniség, akit személyesen ismerhettem. Leginkább azt az alázat és egyszerűséget igyekeztem eltanulni, ahogyan az elesett, elbukott emberek felé fordult. Példamutató volt az a bátorság, amellyel a megváltás, újjászületés evangéliumát hirdette mindenkinek, minden körülmény között!

– *Hogyan működik együtt a Magyar Testvéri Börtöntársaság és a Prison Fellowship International?*

– A kezdetektől fogva szoros a kapcsolat nemzetközi szervezetünkkel. Nagyon sok támogatást, segítséget, kézzelfogható ismereteket, biztatást nyújtottak nekünk. Szinte minden programunkat tőlük vettük át, és felkészítést, anyagokat is kaptunk. Több programunk is működik: az előbb már említett *Angyal program* – ennek keretében a börtönben lévő szülők gyermekeit táborozni is elvisszük –, ezenkívül a *Zákeus program*, amellyel az elkövető és az áldozat közötti megbékélést igyekezünk elősegíteni; az úgynevezett APAC-program segítségével keresztény körletet alakítunk ki a börtönben. Emellett a társaság megalakulása óta megszervezzük a nemzetközi börtönmissziós imahét itthoni alkalmait.

Az elmúlt húsz évben nagyon sok nemzetközi konferencián, tréningen vettünk részt munkatársaimmal. Volt, hogy tizenhat fős delegációval utaztunk a börtönmissziósok világgyűlésére – szintén a nemzetközi szervezetünktől kapott támogatással.

– *Hogyan válhat Isten igéje valóssá a rácsok mögött?*

– Ugyanúgy, mint a rácsokon innen, hiszen ugyanazt az evangéliumot hirdetjük, amelyet a templomokban. Azonban csodálatos megtapasztalni, hogy mennyi szabad ember van a börtönökben, tehát a rácsok mögött! Hiszen szabad ember az, aki

megszabadult a bűneitől, aki a lelkeben szabad, újjászületett, és új életet kezdett.

– *Nem paradox kissé életfogytiglanra ítélt raboknak a szabadságról beszélni? Mit tesznek akkor, ha valaki hallani sem akar Isten igéjéről?*

– Éppen az előbb elmondottak értelmében nem paradox, hiszen az igazi szabadság nem az, hogy kimehetünk az utcára, és szabadon járhatunk. Az igazi szabadság az, ha Isten útjain járunk! Az igazi szabadság az, amikor valaki megszabadul a bűneitől, nem kötik régi kötelek, szabad az Isten és mások szeretetére.

Olyanokkal ritkábban találkozunk a börtönökben az alkalmaink, akik hallani sem akarnak Istenről, hiszen ezeken ki-ki önkéntes alapon vesz részt. Az azért előfordul, hogy valaki nem a hit dolgairól, hanem a saját problémájáról szeretne beszélni velünk vagy a börtönlelkésszel. Természetesen őt is szeretjük, türelmesen meghallgatjuk, s ha lehet, teljesítjük a kérését.

– *A váci börtönben brazil mintára létrehozták az úgynevezett APAC-körletet. A betűszó a Szövetség az Elítéltek Védelmére és Támogatására elnevezésű kezdeményezés angol nevéből való. Az APAC keresztény alapokon állva igyekszik segíteni az elítéltek reszocializációját szabadulásuk után. Kik kerülhetnek ebbe a körletbe?*

– Az APAC-körletre bárki bekerülhet – persze ha van hely –, aki elfogadja a szabályait, „belső törvényét”, s vállalja, hogy odaadással vesz részt mindennapos keresztény programjainkon. Fontosnak kell tartania a családot, hiszen az APAC-program egyik lényeges eleme a családdal való intenzív kapcsolattartás, hogy az ne szakadjon meg, s a szabadulás után a volt fogvatartott visszatérhesen szeretteihez.

Az APAC-körleten a körülmények kicsit jobbabbak, mint más zárkákban, például szőnyeg, faliszőnyeg van a „szobákban”, de az igazi különbség nem ebben rejlik. Krisztusnak az ember felé forduló szeretete az az alap, amelyre a program épül. E szerint pedig a bűn és az ember nem ugyanaz. „Öld meg” a bűnt, mentsd meg az embert – ez az APAC egyik „jelszó”. A feltétel nélküli szeretet kulcsfogalom az eredményes börtönmisszióban és bünnemelésben! De ugyanilyen fontos alapelv, hogy hinni kell abban, hogy a változás lehetséges. És Krisztussal minden lehetséges.

■ KINYIK ANITA

Egymás mellett megférő igazságok

Megnyílt a Szentágothai-kiállítás az EOM-ban

► Kiállítással tiszteleg a budapesti Evangélikus Országos Múzeum (EOM) a száz évvel ezelőtt született Kossuth-díjas magyar anatómus, egyetemi tanár, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia egykori elnöke, az evangélikus Szentágothai János előtt. Az *Egy 20. századi polihisztor – Szentágothai János akvarelljei* című, 2013. március 31-ig látogatható tárlatot november 17-én L. Simon László kultúráért felelős államtitkár nyitotta meg. Az alábbiakban megnyitóbeszédének rövidített, szerkesztett változatát közöljük.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Azon gondolkodtam, érvényes-e az a cím, hogy *Egy 20. századi polihisztor*. Ez a kifejezés ugyanis közgondolkodásunkban elsősorban *Herman Ottó*hoz kötődik, akinek munkásságát felidézve valóban azt hihetjük, hogy halálát követően a 20. században nem éltek közöttünk ennyire sokszínű életpályával bíró tudósok, alkotók.

Valójában erre nagyon sok életmű rácsáfolt már eddig is. Ezt a kiállítást megtekintve mondhatjuk: Szentágothai Jánossal kapcsolatban a „20. századi polihisztor” cím csöppet sem túlzó. Azt is hozzátehetem, hogy a 20. és 21. század embere némi ösztönös irigységgel nézi azt az életművet, amely élénk tárul. Ösztönös irigységgel, mert évtizedek óta az lehet az érzésünk, mintha nem születnének ebben a korban olyan összetett személyiségek, akik komoly tudományos, művészeti, alkotói pályájuk mellett a közéletben vagy a politikában is járatosak lennének.

De lépünk túl ezen az irigységen, és tartsuk szemünk előtt azokat a nagy formátumú személyiségeket, akikről tanulhatunk. Őket kell alapul

repvállalás, a nagypolitikában való megmerítkezés Szentágothai professzortól sem állt távol, mint azt jól tudjuk.

Tőle származik az alábbi idézet: „Megmaradni becsületes embernek a fennálló történelmi körülmények között.” Ez az a mondat, amely kijelöli számunkra annak az életműnek az értelmezési terét, amely életműnek egy kis és sajátos szeptet látjuk most itt. Hiszen nem a tudós Szentágothai mutatkozik be előttünk, hanem az alkotó. A nagy ívű tudományos pályája mellett odahaza és az utazásai során az élet, a táj, a természet és az ember által épített környezet szépségeiben megmerítkező alkotó az, aki élénk tárul ezeken az akvarelleken keresztül.

A kései utódokban felmerülhet a kérdés: meg lehet-e maradni becsületes embernek a fennálló történelmi körülmények közepette úgy, hogy az ember politizál. Szentágothai – megkérdezése és tudta nélkül – 1985-ben országgyűlési képviselőjelöltként felkerült a Hazafias Népfront listájára. Jakab apostol szavaira hivatkozva – „aki pedig valami jót tehet-

fog ítéletet mondani. Én a magam tudásával úgy érzem, irigylésre méltó az, hogy ennyi viszontagságot, rendszert és rendszerváltozást megélve ő mégiscsak meg tudott maradni becsületes embernek a fennálló történelmi körülmények között.

De nem akarom elterelni a figyelmüket az itt kiállított képekről. Bevalom, úgy vagyok az akvarellel, mint sokan mások, akik a kortárs magyar művészetekkel foglalkoznak: óvatossággal és – valljuk be őszintén – némi fanyalgással tekintünk e műfajra. De hadd osszam meg Önökkel egy élményemet. 2007-ben a bécsi Leopold Múzeumban megnéztem *Hermann Hesse* főleg akvarellekből álló kiállítását. Rendkívüli módon kíváncsi voltam, hogy a számomra oly fontos író milyen módon tud megnyilvánulni festészeti munkája során.

Mire a kiállítás végére értem, megértettem, mit akart mondani Hesse, amikor az egyik levelében így írt: „Majd meglátják, hogy festézetem és költészetem között nincs ellentmondás. Hogy ebben sem a természetű, hanem a költői igazságot keresem.” Akkor megértettem, hogy milyen az, amikor valaki, aki következetesen a természetet próbálja lefesteni, azt festi le, amit maga előtt lát. És miképpen tudja megvalósítani az alkotómunka során, hogy azt vetítse a papírra, amit magában belül lát.

Ez a kiállítás ugyanezt a kérdést veti fel. A tudományos igazság megfér-e a költői igazság mellett? A természeti igazság megfér-e az alkotói, festői igazság és értelmezés mellett? Ha Önök végignézik ezt a kiállítást, akkor azt látják, hogy igen, megfér. És ennek a kiállításnak nem az a legfőbb érdeme, hogy egy 20. századi polihisztor összetett személyiségének egy szelete bontakozik ki előttünk, hanem hogy kibontakozik egy olyan embernek a képe, aki egyébként képzőművészeti vagy vizuális területen kalandozva is képes érvényes alkotni. Képes érvényes értelmezést adni arról a világról, amelyet ő látott, ő megélt.

Szentágothai János egyik írásában olvastam, hogy milyen volt az, amikor tizenhét évesen először mikroszkópba tekintve megélté élete első természettudományos élményét. Nagyon erős vizuális hatások érték akkor.

Egy biztos: sokkal közelebb áll egymáshoz a természettudományos gondolkodás, a természettudomány és a művészet, mint ahogy azt elsőre gondolnánk. Azok a természettudósok, akik művészettel is foglalkoznak, minduntalan meglepnek, mert rádöbbennek minket, bölcsészeket, mennyivel összetettebben képesek néha látni a világot. A munkánkhoz milyen hihetetlenül sokat hozzá tud tenni mindaz, ami a természet megértésére irányuló kísérletezésnek indul el.

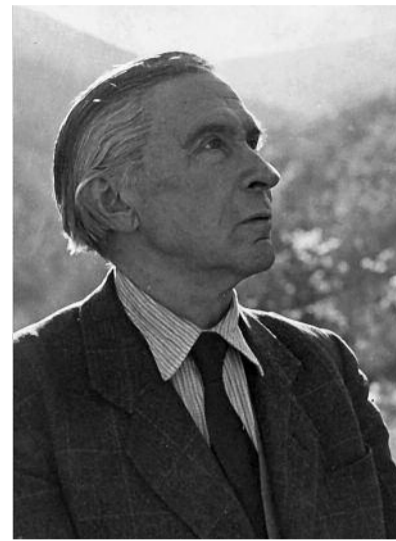
Engedjék meg, hogy zárásul idézzem a professzor úr *Ulyssesként az agy körül* című írásának zárógondolatait: „Végül is azzal a mindennel megbékélt érzéssel nézhetek mindegyikünk sorsa, földi életünk vége elé, hogy számtalan bizarrsága, romantikus tévedése, burleszk szituációi, később szükségtelennek ítélt, hamis, de jó szándékkal vállalt kompromisszumai ellenére életem »jó mulatság, férfi munka volt.«”

Köszönöm szépen a figyelmüket!

Megőrzött emberi dallam

Százhuszonöt éve született Áprily Lajos

A magyar irodalom szelíd hangú költője volt. Életföltöltő és embermentő, a veszendő dolgok, hétköznapi kis csodák írónoka. Az erdélyi táj szépséges ívét, őszarany hervadását, figyelő pásztorait hibátlan dallamú sorokban őrizte meg.

Íme, az egyik legszebb verse: „A nap tüze, látod, / a fűre diákat / a hegyre kicsalta: a csúcsra kiállt. / Csengve, nevetve / kibuggyan a kedve / s egy-ös evoét a fénybe kiált. / (...) / Barna patakja / napra kacagva / a lomha Marosba csengve siet. / Zeng a csatorna, / zeng a hegy orma, / s zeng – ugye zeng, ugye zeng a szived?” (*Március*.)

Két szakaszt kihagytam a fiatalkori remekléseiből, mert lehetetlen igazságot tenni, olyan sok a fénylő kép. A től függőnyre mögül hallatszós hívas, cinke- és pirókhang, falusi csönd...

Áprily Lajos indulásakor – a nagyenyedi Bethlen-kollégium jeles tanáráként – különös költői nevet választott, fiára, a remek poétára hagyva a családi *Jékelyt*. Fölfelé suhanó csillagként tört be irodalmunkba, s hibátlan, mély fájdalomú, formagazdag költeményeivel meghódította olvasóit. Tovább csiszolták hangját megpróbáltatásai: erdélyi gondok, az első világháború pokla. Megszenvedve, de

megtalálta a remény szavait, a kivívott békét.

„Áprily Lajos nem a véres küzdelmekben hisz – írta *Pomogáts Béla* –, hanem az emberségben, az emberi minőségben, s hisz a szépséget magába mentő versben, a költészet rendeltetésében is.”

Váratlanul otthagyta szülőföldjét, Kolozsvárt, és 1929-ben családjával Budapestre költözött. A Lónyay utcai református gimnázium tanára lett. A *Protestáns Szemlélet* szerkesztette, majd kinevezték a Baár–Madras leánynevelő intézet igazgatójának. Örök vándorlás volt ez, a teljes nyugalom keresése; végül letelepedett a Visegrád melletti Szentgyörgypusztán.

Áprily számára a természet a vég-ső menedék – hiszen 1943-at írunk –, ahol bizton érezte a születés és a halál misztériumát. Az emberi fájdalmat, a fogyatkozó örömet. „Völgyben, vadonban, rónaságon / a békeség bolyong velem. / Csak egy öröm van a világon / s ez az öröm feyvertelen” – fogalmazta meg minden időre ars poeticáját, és mindvégig ehhez tartotta magát (*Fegyvertelen vadász dala*).

„Ámul fű, fa, virág szépségén – írta legjobb ismerője, *Győri János* –, madarak röptén, a völgyet betöltő fenyvesillaton.” Gyönyörködött a késő ős hajnali páraalakjaiban, a vízre hajló fűzeken, az iramló évszázadokban, napfénytől arany tavaszokban, porhavaktól fehér telekben. Hallotta az egyre közelebb lopakodó halált, de nem félt, mert úgy érezte, hasznos volt lepergő élete.

Az 1887. november 14-én született Áprily Lajos verseskötetiveivel (*Ábel füstje, Jelentés a völgyből, Akarsz-e fényt?*), színpadi játékaival (*Idahegyi pásztorok, A bitoros*), fordításaival (különösen az *Anyegin* újraköltésével) maradandót alkotott. A zengő összhang, a tökéletes forma mögött egy nagy költő mély embersége áll örök fedezetnek és értéknek.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Bonyhádi buli Budán

Bonyhádi gimnazistákkal, szülőikkel, barátokkal telt meg november 18-án a Fonó Budai Zeneház, hosszú várakozás után ugyanis ezen az estén került sor a *Keresztmetszet* zenekar *mivan* című lemezének bemutató koncertjére.

Egy év telt el a lemez felvétele óta, de – ahogyan erről a ráadás szám is tanúskodott – nem tétlenül. A lelkesen csápoló ifjúság pedig egyáltalán nem bánta a megkésztet debütálást. Betéve tudták a nótákat. Az *En Istennem, a Békés* vagy például az *Egyetlen kérés* című szám a fülükbe mászhatott iskolai ünnepélyeken vagy épp a Szélrózsa találkozókra.

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban 2009-ben alakult együttes részben családi vállalkozás, hisz az énekesnő, *Szemerei Panka* és a gitáros, *Szemerei Beni* testvérek – s

mint utóbb kiderült, nővérük, *Janka* is tag volt. De tágabb értelemben is családias a zenekar a gitáros-énekes *Klenk Blankával*, a zongorán és vokállal kísérő *Donoval Krisztivel*, valamint az örökifjúnak nevezett ritmusszekcióval – a basszusgitáros *Huszák „Maci” Zsolttal* és az ütőhangszeres *Németh, Némci Tamással* kiegészülve –, hisz izzig-vérig keresztény formációról van szó.

A repertoárban a népszerű Istendicsőtől slágerekre is – melyekben Panka zengő hangja, drámai előadásmódja és Blanka fátyolos, dzsesszesebb kísérte igen kellemes párosításnak bizonyult – lírai korálfeldolgozások is felcsendültek. *Kodály Adventi éneke* és a *Jöj, népek megváltója* is elhangzott amolyan bonyhádi módon megfogalmazva.

■ – KANYIKA –

L. Simon László államtitkár és Harmati Béla László múzeumigazgató

vennünk ahhoz, hogy újraépíthessük a magyar kultúrát, szellemi életet, tudományt és nem utolsósorban a politikát. Mert a politikai, közéleti sze-

ne, de nem teszi, bűne az annak” – végül úgy döntött, elfogadja a megbízást. Hogy jól tette-e, hogy vállalta a feladatot, arról majd az utókor

A kiállítás megnyitóján...

KISS TAMÁS FELVÉTELE

BEMUTATKOZNAK AZ ORSZÁGOS FELÜGYELŐJELÖLTEK

Frenyó V. László

Az életút fontosabb állomásai

„*Úgy határoztam, hogy nem tudok köztettek másról, csak Jézus Krisztusról...*” (1Kor 2,2)

Orosházán születtem 1952-ben evangélikus családban, mélyen hívó szülők negyedik gyermekeként. Édesapám az orosházi evangélikus gimnázium alapítói közé tartozott. Hitbéli elkötelezettsége vezetett ahhoz, hogy az ötvenes évek „viharsarki” viszonyai között – ugyancsak tanár édesanyámmal együtt – egy nap alatt elvesztette az állását.

Öten voltunk testvérek, akik a meglehetősen szigorú nevelés mellett szívtuk magunkba a szülők által képviselt értékrendet, miközben élveztük a szerető családi környezet melegét. Gyerekkorom hitéleti alapozása a hódmezővásárhelyi gyülekezetben történt. Ott is konfirmáltam.

Hitbéli meggyőződésünk alapján távol maradtunk a hivatalos ifjúsági szervezetektől. E döntés esetében az állatorvos-tudományi egyetemre való bekerülésemet több évvel késleltette. Végül mégis bejutottam, így kerültem Budapestre. Ekkor a kispesti evangélikus gyülekezetbe csatlakoztam.

Kiváló egyetemi eredményeim alapján hamar bekapcsolódhattam a kutatómunkába, és szakmai jövőmet az egyetemi világban reméltem megtalálni. A diploma megszerzéséhez

Magyar Rektori Konferencia, majd a Felsőoktatási és Tudományos Tanács elnöke és számos nemzetközi szervezet vezető tisztségviselője. Tanácskezelő egyetemi tanárként ma is az akadémiai világot szolgálom.

Szakmai kötelezettségeim mellett folyamatosan tenni igyekszem a rászorulóknak, a fogycikk-élőért. E karitatív aktivitásom fő terepe a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat és a Magyar Lovasterápiás Szövetség, ahol tagként és vezetőként is tevékenykedem. A fenntarthatóság és az ökológiai szemlélet ügyét ugyancsak fontosnak tartom. Ezzel függ össze az Ökológiai Mezőgazdaságért Alapítvány munkája; e szervezetnek húsz éve elnöke vagyok.

Időközben Pestújhelyre költöttünk, ahol feleségemmel, lányommal és fiammal csatlakoztunk a pestújhelyi evangélikus gyülekezetbe, amelynek ma presbitere is vagyok. Itt tanúi voltunk annak, hogy egy kicsi, meglehetősen előregedett közösségben néhány, szívvel-leléssel az életet igenlő gyülekezeti tag a nem kevésbé élettel teli lelkesléssel összefogva elindult a hit útján. Hitték, hogy ha tiszta szívvel és sok áldozatos munkával nekiállnak egy szerethető, mozgékony, a hétköznapokra is figyelő életgyakorlatot felmutatni, ak-

kör, amelynek teljesítése során – a becsülettel elvégzett munkán túl – ne lenne elvárható a küldetéssel való azonosulás. Ez a felelősség különösen igaz az egyházban vezető feladatot vállalók esetében. Ezért tettem

magam is szigorú vizsgálat tárgyává azt, hogy akarok-e és vajon tudok-e eleget tenni ennek a kettős kötelezettségnek.

Kérdéseimet és kérdéseimet elcsendesedéseim során vittem oda, ahonnan választ várhatok. Így formálódott indításhozom, amelynek megszületését követően vállaltam azt, hogy szóba kerülhessek a fenti feladatra jelölhető körben, és vállaltam magamban azt, hogy az erre hivatott testület megerősítő döntése esetén Isten előtti alázatossággal és a Magyarországi Evangélikus Egyház iránti tisztelettel és felebaráti szeretettel veszek részt a szolgálatban.

A gyakorlati kérdéseket illetően bátran támaszkodom a mögöttem lévő, nagy rendszerek irányításával is eltöltött évtizedekre. Ennek során a minden korok kormányzati és nem kormányzati erőivel való tárgyalásokban, a célok megvalósításához szükséges források sikeres megszerzésében jelentős tapasztalatokra tettem szert.

Az országos felügyelői feladatkör elemeit az idevonatkozó törvény világosan meghatározza. Ezen túlmenően azonban hangsúlyozni kívánok néhány jellemzőt, amelyet a feladat tekintetében fontosnak ítélek, és amelyet magam feltétlenül képviselvek.

Az országos felügyelő dolga olyan légkör kimunkálása, amely az egyházban kölcsönös megbecsülésen alapuló kapcsolatrendszerrel biztosít. Szerepvállalására jellemző, hogy mint segítő kéz van jelen, aki mindenkor a közösség érdekében cselekszik. Kamarillapolitikától mentes, nyílt, egyenes, kiszámítható emberként támogatja az egyházon belül zajló folyamatokat, elősegíti a helyes törekvések megvalósulását, és józan bölcsességgel áll az új kezdeményezések mellé. A meg nem oldott, az egyház testét még mindig mardosó kérdések tekintetében nem megalkuvással, de a megbékélést munkáló lehetőségek előmozdításával szolgálja azt, hogy e kérdések az egyházon belül, az evangélium bázisán nyerjenek megoldást.

Épít a meglévő értékekre, fáradozik az ismertté vált egyházstratégia szükség szerinti kiegészítésén és a

megvalósítás megindításán. Mozgósítja a tartalékokat a szolidaritás kiteljesedése, a hálózatoságban rejlő erő révén.

Az egyház életképes gyülekezetek nélkül halott. Ha ezt nem szólamnunk tekintjük csupán, akkor meg kell azt is mondanunk, hogy mitől válik működő erővé a gyülekezet. Attól, ha a középpontba a testvérek kerülnek, ha a vezérlő elv az, hogy egymást különbnek tartjuk önmagunknál, és építve a másikra működésbe hozzuk a közösségben szunnyadó erőt.

Hasonlóan kulcskérdés a lelkesi kar egésze által képviselt hatalmas lelki tartalék felszabadítása. A gyülekezet és a lelkes ugyanazon erőforrásból táplálkozik. Eredményeket önállóan is elérhetnek, de ha erőiket egyesítik, akkor érvényesülhet a genetika világából ismert heterozishatás, amelynek lényege, hogy az összekapcsolódás révén létrejövő új egyed mindkét előd pozitív vonásait meghaladni képes. Vagyis az együttműködés révén olyan energiák szabadíthatók fel, amelyek külön-külön nem jutnának érvényre, így együtt azonban olyan új vonásokat hívnak életre, amelyek révén egyházunk megerősödik, vonzóbbá válik.

Egy megerősödő egyház pedig talál megoldást a mindinkább tornyosuló gondok orvoslására. Többek között meg kell, hogy találja a „végeken” élő, nyomorúságos helyzetű gyülekezetek és lelkipásztoraik hatékony megsegítésének módját, hiszen ők ugyanúgy Krisztus testének tagjai. A mindinkább erodálódó szórványgyülekezetek étellel újra feltöltése érdekében kell, hogy bátorítsa az erre irányuló innovatív kezdeményezéseket.

Napirendre kell tűznie a működőképes lelkesi életpályamodell kidolgozását, beépítve a rendszerbe a hátrányos helyzetben szolgálók kiemelt támogatását, de egyben főlépítve a minőségi munka, a mérhető teljesítmény transzparens, kiszámítható honorálását.

A megerősödő egyház intézményei révén is szolgálja missziói feladatát. Iskoláinak és szeretetintézményeinek sikere, a benne élők hatékony megszólítása mind-mind erősíti egyházunk láthatóságát.

Egyházunk integrál szerepe egyre világosabbá válhat. Nem úgy

azonosítja önmagát, hogy miben különbözik másoktól, hanem azt mutatja föl, hogy nyitott minden Isten kereső ember számára, miközben vidám, élhető, hétköznapi keresztény utat kínál. Krisztussal járó, felszabadított emberek közössége, akik bár mindenkivel szemben szabadok, de szabadságuk nem a gonoszosság takarója (1Pt 2,6), sőt magukat mindenki szolgáivá tették, hogy minél többeket megnyerjenek (1Kor 9,19).

Ezzel az evangélium ügyéhez való hűséges ragaszkodással együtt bemutatott vonzó nyitottsággal szolgálhatunk tudjuk egyházunk létszámbeli gyarapodásának stratégiai célját is, amely szükségszerű feltétele megmaradásunknak. Nem kevésbé szükséges azonban gyarapítani gyülekezeteinket az üdvözülőkkel (ApCsel 2,47), vagyis a hitbéli elmélyülés, az ebből fakadó kívánatos keresztény életgyakorlat felmutatása ugyancsak része kell legyen stratégiai céljainknak.

Az elkövetkezendő hatéves ciklus hazai és nemzetközi vonatkozásban is legnagyobb kihívása a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának méltó megünneplése. Ez a gyülekezetek szintjén kell, hogy kezdődjen, de rendkívüli alapossággal, hatékony forrásgyűjtéssel készülnünk kell egy országos méretű eseménysorozat lebonyolítására is, amely egyházunk rangját, társadalmi elismertségét markánsan növelheti.

Amikor most, a tisztújítás évében, egy új szakaszhoz érve elindulunk, akkor a Pál apostoli akciótervet lenne jó követni: ami mögöttünk van, azt elfelejtve, ami pedig előttünk van, annak nekifeszülve futunk egyenest a cél felé Isten mennyei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért (Fil 3,14).

Ehhez az akcióhoz társakra van szükség – a felügyelőtársakra különösképpen is –, hogy az együttes munka révén egyházunk még inkább vonzó közösséggé váljon, és megvalósulhassanak a Zakariás könyvében írottak, hogy lesz olyan időszak, amikor minden rendű-rangú emberek közül tíz ragad meg egy hívőt, mondván: „Hadd tartsunk veletek, mert hallottuk, hogy veletek van az Isten!” (Zak 8,23)

További kérdésekre szívesen adok választ honlapomon: <http://frenyo.atw.hu>.

Előadás közben az állatorvos-tudományi egyetemen

közeledve azonban újra felszínre jött „klerikális” voltom miatti nem kívánatos megítélésem.

Keserűen készültem egy nem vágyott életútra, amikor az események csodaszámba menő, szerencsés alakulása – egy előttem járó fiatalember disszidálása – váratlanul kaput nyitott számomra. Innentől kezdve továbbra is sok küzdelemmel, kudarcok és sikerek egymásután jártam azt az utat, amelyre reményeim szerint küldtettem.

Aztán jöttek mozgalmas évek. Sokszori próbálkozás után kijutottam Amerikába. Az ott töltött kutatóévek szakmai fejlődésem legfontosabb állomásait jelentették.

Majd elérkeztünk 1989-hez. A korszakos változások küszöbén néhány munkatársammal úgy gondoltuk, eljött az idő, hogy előmozdítsunk valami igaz, érdemi változtatást az egyetemi világban. A törvényes keretek adta lehetőségekkel élve megindítottunk egy reformfolyamatot, amely az országban elsőként vezetett el az egyetemi struktúra megújításához.

A váltást követően hét éven át voltam az egyetem rektora, továbbá a

kor egyszer csak „magától”, csak úgy, az Isten kegyelméből elindul az élet felpezsdülése. Újabb és újabb arcok tűnnek fel, akik ott is maradnak, és gazdagítják a gyülekezetet.

Az országos felügyelő és evangélikus egyház szolgálatában

„Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: békességet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt adok nektek.” (Jer 29,11)

Több évtizedes vezetői pályafutásom tapasztalatai alapján igen alaposan megfontolom, hogy szabad-e részt vállalnom egy újabb, nagy horderejű feladatban. Még inkább igaz ez a megfontoltság akkor, ha egy olyan területen való munkálkodásról van szó, amelyik számomra túlmutat a polgári kötelezettségek komplexitásán.

Az egyház vállalt küldetése a földre jött emberek üdvösségének szolgálata, amely szolgálatot egyébként tisztességesen, elvárható hatékonysággal működtetett szervezeti keretek között kell megvalósítania. Ebben a konstrukcióban nincs olyan feladat-

A pestújhelyi presbitérium

BEMUTATKOZNAK AZ ORSZÁGOS FELÜGYELŐJELÖLTEK

Próhle Gergely

Amikor 2006 októberében országos felügyelői iktatómra készültem, éppen családi házunk építkezésének kellős közepén voltunk. Korábban fogalmam sem volt az ezzel járó nehézségekről, ám hamar szembeesültem a sok nyúggal, de leginkább azzal, hogy az építőnek sosem szabad szem elől tévesztenie a célt. Ez pedig nem volt más, mint hogy idősebbik lányunk, *Janka* 2007 szeptemberében már az új házból indulva kezdhesse az első osztályt a Máriaremetei Ökumenikus Iskolában. S mintha az „égi építető” jelenléte vált volna mindennapi valósággá: a mesterek dolgoztak, nőttek a falak, s ez volt az a tél, amikor a hőmérő higanyszála szinte egyszer sem süllyedt nulla fok alá.

Janka időközben 12 éves is elmúlt, *Bori* lányunk (10) és *Marci* fiunk (8) is ugyanoda jár már iskolába, *Misi* pedig hatévesen utolsó óvodás évét tapossa. Feleségem, *Noémi* visszament dolgozni az Országgyűlés Hivatalába, s bár sokat utazik, viszonylag kötetlen munkaideje megengedi, hogy fantasztikus derűjével és szeretetével működtesse ezt a nem is olyan kicsi „családi vállalkozást”, amiben persze nagy segítségünkre vannak olykor rokonok, barátok is. Mert én – nehéz szívvel írom ezt le – elfoglaltságaim miatt csak néha tudok érdemben besegíteni a mindennapi sürgés-forgásba, de azért igyekszem reggelente és a szabad estéken, no meg a hétvégeken minél több időt tölteni a családommal, kivenni a részemet a ház körüli munkából.

latainkból sosem rekeszthetjük ki a távlatosabb kérdéseket.

Hálás vagyok Istennek, hogy olyan munkát végezhetek, amely érdekel, amely nap mint nap új ismeretekhez, tapasztalatokhoz segít. Az európai uniós tagállamokhoz fűződő kétoldalú kapcsolatainkért felelve a legtöbb feladat – a nagy nyugat-európai országok mellett – a szomszédos országokkal való kapcsolattartásból ered. Ezáltal folyamatosan követem a határon túli magyarság sorsát, mely egyházi, testvér-gyülekezeti kapcsolatainkban is számottevő elem.

Mostanság, amikor világszerte a válságból kivezető utat fürkészik tudósok és politikusok egyaránt, munkám során gyakran találkozom azzal az érveléssel, hogy a valóban fenntartható fejlődés kulcsa a protestáns mentalitás lehet, melynek alapja a jól végzett munka. *Luthertől* tudjuk, hogy a munka is lehet istentisztelet. Mindig felmerül bennem, hogy vajon érezzük-e mi magunk ezt a protestáns felelősséget, s tudjuk-e széles körben terjeszteni, hogy e mentalitás alapja nem holmi megszakás, hanem lutheránus hitünk. Erre rendszeresen igyekszem rávezetni kollégáimat is, amerre csak járok.

Külső munkám, mint korábban, most sem politikai, politikusi tevékenység, hanem államigazgatási, kormánytisztviselői szolgálat, amely persze számos ponton érintkezik a politikával. Tekintettel arra, hogy korábban, németországi és svájci nagykövet-

dennel foglalkoztam; ezek közül a legmaradandóbb a zenéhez fűződő viszonyom. Az utóbbi időben egyre gyakrabban ülök a zongorához: a pesthidegkúti gyülekezetben vagy egykor Ki mit tud?-győztes zenekar-

rommal játszva mindig abban reménykedem, hogy *Kodály* országában és *Bach* egyházában a zenetanulás visszanyeri fontosságát, s azt a végtelen örömet, amelyet életem során én kaptam a közös zenéléstől, minél többen megtapasztalhatják.

Nagyobb gyerekeink is sokat muzsikálnak, a zongora, a cselló és a fuvola hangja fontos része mindennapjainknak, ami nekem – és persze zenepedagógus szüleimnek – különös öröm. Legkisebb fiunk, aki hat évvel

végképp az a helyes, ha ezt a műfajt meghagyom hatéves fiamnak.

„Úgy szeretjük mi ezt az egyházat, ahogy van” – mondta nekem nem sokkal halála előtt *id. Fabiny Tibor*. „Ami persze nem ok arra, hogy ne próbáljunk rajta javítani” – tette hozzá. Az egyháztörténész szájából a Budapesti Történeti Múzeumban elhangzott mondat gyakran a fülemben cseng. Múltunk, felmenőink emléke kötelez, arról nem is beszélve, hogy a közösség ereje az összetartás képességében rejlik.

Valóban az a legfontosabb, hogy szeressük az egyházat, hiszen ez ad erőt az építkezéshez. Az egyházépítésnél is fontos a cél folyamatos szem előtt tartása. Ha egyszer a missziói parancs úgy hangzik, hogy „tegyetek tanítvánnyá minden népet”, akkor nincs helye sok magyarázkodásnak, kifogáskeresésnek növekvő intézményrendszerünk mellett is fogó gyülekezeteink láttán.

Bevallom, ebből fakadt olykor az elmúlt hat évben is a türelmetlenségem. Gyakran átéltam azt, hogy az egyházzal folyó beszélgetésekben szinte kioltották egymást az imádság erejében bízó és a gyakorlati cselekvésben kiutat kereső hozzászólások. A különböző lelkeségi irányzatoknak természetes helyük van egyházunkban, ugyanakkor ne feledjük, hogy a „nem azé, aki fut” és az „úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél” Pál apostola ugyanaz a személy.

talításával” a rejtőzködő evangélikusok megszólításáért; az Ordass- és a Prónay-díj kezdeményezésével, hogy egyházon belül és a világi közvélemény előtt is tudatosíthassuk a kimagasló evangélikus életművek jelentőségét; a Sztéhlo-ösztöndíj bevezetésével, hogy a jelentős hagyománnyal rendelkező lutheránus tehetséggondozásnak kevésbé állhassa útját a gazdasági erőtlenség. És mindezt rendszerbe foglalandó az *Élő kövek egyháza* evangélikus stratégia, valamint az ehhez kapcsolódó szociológiai vizsgálat előmozdításával, melyek célja nem más, mint hogy képessé tegyék közösségeinket arra, hogy megfeleljenek a jövő kihívásainak.

Hálás vagyok elnöktársaimnak, *Itzés János* és *Gáncs Péter* püspökeinknek, az országos presbitériumnak és zsinatunknak, hogy e kezdeményezéseket támogatták.

Nem keresem, de nem is kerülöm a konfliktusokat. Számomra a testvéri, felebaráti szeretet része az őszinte, világos beszéd – múltból, jelenről, jövőről. Csak így kerülhető el az önáltatás, csak ez lehet a valós bizalom és belső béke alapja. Mindnyájan követtünk, követünk el hibákat, az igyekezetnek állandó kísérője a gyengeség. Hol másutt lehetne és kellene erre rámutatni, mint egy ilyen kis testvéri közösségen belül? Így tudunk a társadalom felé is nagyobb öntudattal megjelenni, a közösség belső erejének tudatában tudjuk az egyház érdekeit képviselni az állammal folytatott diskurzusban.

Erre ugyanis nagy szükség lesz az elkövetkező években, hiszen az egyházfinanszírozás átalakulóban van. Fontos, hogy meg tudjuk őrizni intézményeink működőképességét, lelkeszeink egzisztenciáját. Ez utóbbira csak akkor van lehetőség, ha belső anyagi forrásaink feltárása, mozgósítása s a külső források minél intenzívebb bevonása kéz a kézben jár. A következő ciklus nagy feladata, hogy közelebb hozza egymáshoz a gyülekezeteket és az intézményeket, amelyek jól belátható missziós területek.

Az általam választott másik kép a drezdai Frauenkirchét ábrázolja, előtte a Luther-szoborral, a múlt évi evangélikus egyházi napok idején. Kapcsolatunk a német, elsősorban a bajor egyházzal sokat jelent mindnyájunknak, az ebben való aktív közreműködésem természetes. Közös nagy feladatunk, hogy együtt készüljünk a reformáció kezdetének öt-századik évfordulójára, amely nemcsak lelki megújulást hozhat, hanem kiváló lehetőséget teremt arra, hogy a szélesebb közvélemény is tanuljon Luthertől.

A Frauenkirche azonban főleg azért érdekes, mert a második világháború után közel hatvan évvel romokból építették újjá, közadakozásból. Így válhatott a megújulás jelképévé, megfáradt evangélikusok lenyűgöző biztatásává.

Nekünk nem kell ilyen óriási lépésekben gondolkodnunk. Bár az utóbbi időben sok templomunk megújult, én az élő köveket fontosabbnak hiszem. Nem véletlenül áll ez jövőképünk középpontjában is. S ha már a tervezésben részt vehettem, szívesen részt vállalnék a megvalósításban is. Ehhez kérem a testvérek támogatását.

A Külügyminisztérium helyettes államtitkáráként sokat utazom, s a hivatali munka is rengeteg olvasnivalóval, adminisztrációval jár. Ugyanakkor gyakran publikálok is, külügyi tisztviselőként és országos felügyelőként számos cikkben, tanulmányban igyekeztem bemutatni azt, ami véleményem szerint a legfontosabb, s ami számomra örvendetes módon a hivatali elfoglaltságomat és az egyházi tevékenységemet is összefűzi: hogy az Istentől ránk bízott felelősség messze túlmutat magunkon s a minket közvetlenül körülvevő kisebb közösségen. Hiszen közvetlen felelősséggel családunkért, gyülekezetünkért tartozunk, de a nagy keresztény közösség részeként gondo-

ként más színezetű kormányok alatt is működtem, van fogalmam arról, hogy mit jelent a lojális állami szolgálat – függetlenül attól, hogy az ember mennyire ért egyet az adott kormány politikai irányvonalával. Pártnak soha nem voltam tagja, s hálás vagyok evangélikus őseimnek, hogy az Istentől kapott szabadság megélését, a nagyobb szervezetekben is autonóm cselekvés és véleményalkotás igényét és képességét rám hagyományozták.

A kelenföldi evangélikus gyülekezetben töltött gyermekéveim, gimnáziumi, egyetemi tanulmányaim során a bölcsészettudományok és a nemzetközi kapcsolatok mellett sok min-

ezelőtti beiktatásomkor még szinte újszülött volt, egyelőre csak focizik és rajzol. Leginkább természetesen autót, repülőt, de néhány napja – s tényleg nem a papa kérésére – a képen látható templomot is.

Talán nem csak az elfoglalt apának tetszik a piros tetős, barokknak ható templom, amely az „alkotó” elmondása szerint a képzelet szülötte. Mi is rajzolgathatnánk magunknak templomokat, tele hívekkel, képzelhetnénk magunknak egyházat belső ellentétek nélkül, kifogástalanul működő szervezettel, hibátlan egyházvezetőkkel minden szinten. Hat év országos felügyelőség után azonban

Beiktatásomkor egy Bach-kantáta szövege alapján ha nem is futva, de gyenge, ám igyekvő (*schwach, aber emsig*) lépésekben gondoltam közelíteni a célt. Ma már még inkább tudom, hogy az országos felügyelő mozgásteret nem nagy, a gyülekezetek, intézmények autonóm rendszerében a testületek és személyek öntudatával szembesülve legfeljebb ötleteket, impulzusokat adhat az egyház életében, a világ felé fordulva pedig segíthet ráirányítani a figyelmet evangélikus közösségünkre.

Az elmúlt években erre tettem kísérletet a Libra könyvelési rendszer bevezetésével intézményrendszerünk átláthatóbb működése érdekében; 1%-os kampányunk „megfia-

A Z O R S Z Á G O S I R O

Tisztelt Olvasók!

Az *Evangelikus Életben* időről időre melléklettel jelentkezünk, hogy az olvasók bepillantást nyerhessenek az országos iroda egyes munkáiba, megismerhessék és átláthassák adminisztratív központunk munkáját. Ebben a sorozatban korábban azokat a munkatársainkat ismerheték meg, akik irodai közösségünkben a lelkeség képviselői voltak, most pedig két olyan területet mutatunk be, amelyek a modern, 21. századi irodai működésben nélkülözhetetlenek.

Egyháznak adminisztratív központjával kapcsolatban tudatosan és minden fórumon vállalva vallom, hogy a réginek és az újnak találkozni kell, harmóniában együtt kell működni. Az egyházi hagyományoknak, missziói tevékenységünknek, nevelő-oktató vagy éppen gondozó-óvó munkánkat megvalósító intézményrendszerünknek őriznie kell keresztény közösségünk értékeit, ám ezzel együtt alkalmazkodnunk is kell korunk kihívásaihoz.

Evangelikus közösségünknek is régi elvárása, hogy az országos iroda működése mind személyi állománya, mind az ott végzett munka vonatkozásában hatékony és gazdaságos legyen. Munkatársaimmal azon dolgozunk, hogy eredményesen lássuk el egyházi feladatainkat, s eközben az állami elvárásoknak is hiánytalanul eleget tegyünk.

Ez az év a modern irodai működés kereteinek és gyakorlatának kialakításával telt, s ezért korunk elismert fejlesztéseit vettük igénybe, hogy minél pontosabb és összehangoltabb munkát végezzünk, minél kreatívabban használva föl saját erőforrásainkat. Három fontos rendszert

adaptáltunk, melyek segítik az irodai működést.

Szupervizorok segítségével az iroda közösségét és szervezetét erősítettük. Ezzel párhuzamosan korszerűsítettük iratkezelési rendszerünket, végül minőségfejlesztési munkába kezdünk, melynek eredményeképpen a Magyarországi Evangelikus Egyház Országos Irodája nagy büszkeségünkre ISO-tanúsítványt kapott.

Modern irodai működésünknek két területét szeretnénk most bemutatni. Az egyik nélkül nem is tudnánk a mai kor elvárásainak megfelelő gyorsasággal kommunikálni. Ez a terület az infokommunikáció, amely a számítógépeknek, internetnek, digitális eszközöknek azt a láthatatlan hálóját rejt, mely összeköt minket, amely nélkül ma már lehetetlen lenne a működésünk.

A másik a külső és belső források megtalálása, hatékony felhasználása: a pályázati munka. Modern korunkban ezen a bonyolult, sokrétű területen ugyanolyan otthonosan kell mozognunk, mint a Biblia világában.

Divatos szóval élve: kreativitás nélkül ma már nem tudunk boldogulni. S bár *Einstein* még úgy vélte, a kreativitás titka az, hogy ügyesen titkolod a forrásaidat, én másként látom: az országos iroda kreativitásának forrása az a csapat, melyet munkatársaimmal immár ötödik éve építünk. Azt szeretnénk, ha megismernének bennünket, most éppen pályázatos és informatikus kollégáinkat.

Biztatom Önöket: forduljanak hozzájuk, hozzánk bizalommal!

■ KÁKAY ISTVÁN DEZSŐ
országos irodaigazgató

ISO-minősítés az országos irodának

► **Ünnepélyes pillanatot élt át a Magyarországi Evangelikus Egyház Országos Irodájának munkatársi közössége november 14-én. Több hónapos munka eredményeként az országos iroda – az egyházi adminisztrációk közül elsőként – megszerezte a Magyar Szabványügyi Testület MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer működését igazoló tanúsítványát.**

A közel fél éves felkészülést, a rendszer kialakítását és dokumentálását *Kasziba Valéria* minőségügyi tanácsadó közreműködésével és segítségével az iroda munkatársai végezték.

A tanúsítvány átadását megelőzően a Certop Kft. auditora elvégezte a működés felülvizsgálatát. A minőségirányítási rendszer működtetése elősegíti és garantálja a szolgáltatások állandó, kifogástalan minőségét, azok folyamatos fejlesztését, a partnerek

elégedettségének növekedését, továbbá biztosítja a rendszeren belüli folyamatok áttekinthetőségét és a tevékenységek ésszerű dokumentálhatóságát, lehetővé téve a folyamatok napi irányíthatóságát.

Kasziba Valéria tanácsadó – aki a munkafolyamat során együtt dolgozott velünk, és az auditra felkészítette az irodát – kiemelte: ilyen együttműködés és aktív, lelkes hozzáállás ritkán tapasztalható a munkatársak részéről.

A tanúsítványt a Certop Termék- és Rendszertanúsító Ház Kft. részéről *Nagyiványi Fekete Rita* koordinációs igazgató adta át *Kákay István* országos irodaigazgatónak (*felső képiünkön*).

Az országos iroda így határozta meg célját: hagyományos egyházi értékrendünket, szellemiségünket követte korszerű, 21. századi eszközökkel, magas szakmai színvonalon, szigorú törvényes rendben működve szolgáljuk egyházunk ügyét gyülekezeteink és intézményeink támogatásával, képviseljük egyházunk érdekeit a magyar állam irányában.

A cél megvalósításának egyik eszköze a minőségirányítási rendszer, amelynek bevezetéséről és működtetéséről országos irodánk immár tanúsítványa is van.

FOTÓK: LANTOS GÁBOR

► **...öt és fél milliárd pedig jelenleg elbírálás alatt. Elképesztően nagy összegek, komoly beruházások. Ha nem pályázna az egyház, aligha lenne anyagi lehetősége ilyen eredmények, fejlesztések, beruházások elérésére. Kocsis István pályázati referenssel, aki nap mint nap a pályázatok figyelésével, összeállításával, lebonyolításával foglalkozik, arról is beszélgettünk, hogy milyen nagy öröm, amikor meghívót kap egy megvalósult projektért hálát adó ünnepi alkalomra...**

– Már hosszabb ideje dolgozik az országos irodában. Hogyan tudná összegezni az eltelt időszakot?

– Az elmúlt két és fél év, amióta pályázati referensként dolgozom, az európai uniós források felosztása tekintetében nagyon mozgalmas időszak volt. Gyülekezeteink és intézményeink lelkesen és igen eredményesen indultak a különböző pályázatokon. Közel negyven vidéki templom újult meg, számos energetikai korszerűsítés, a diakóniai és pedagógiai munkát segítő infrastrukturális és programfejlesztés valósult meg, melyek többségéhez a Magyaror-

szági Evangelikus Egyház (MEE) is biztosított előkészítési, önrőt ki-pótoló vagy előfinanszírozási pénzügyi támogatást.

Örvendetesen sok meghívó érkezik mostanában az országos irodába, melyek egy-egy projekt befejezését jelző hálaadó alkalomra hívogatnak, és sok tudósítást olvashatunk az *Evangelikus Életben* is ezekről a projektekről.

Az utóbbi egy évben különösen sok pályázati kiírás jelent meg, hiszen a források elosztását, a szerződések megkötését 2013 végéig biztosítani kell a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnek. Az emiatt megsokasodott munkában már egy éve munkatársam *Zólyomi Kristóf* pályázati koordinátor.

– Melyek a pályázati referens főbb munkaterületei?

– A pályázati munkaág feladatai három fő csoportra oszthatók. Az első egyfajta hivatali munka, a pályázati szabályrendelet által szabályozott bejelentések és kérelmek koordinálása, előterjesztése a döntéshozó testületek elé; a második az MEE által beadható pályázatok összeállítása és lebonyolításuk; a harmadik pedig a gyülekezetek támogatása a pályázati lehetőségekkel kapcsolatos információval, tanácsadással.

Az 1/2011. (V. 29.) számú pályázati

szabályrendelet szerint minden egymillió forintot meghaladó projektöt-

letet, pályázati szándékot be kell jelenteniük gyülekezeteinknek, intézményeinknek azért, hogy nyomon követhető, szükség esetén támogatható legyen egyházi szervezeteink kötelezettségvállalása. A szabályrendelet rendelkezik az országos egyháztól igényelhető támogatásokról is.

Kétmilliárd forint

A gyülekezetek, intézmények pályázataik előkészítéséhez, a pályázatban elvárt önrő kiegészítéséhez és az utólagos támogatások előfinanszírozásához kérhetnek támogatást.

– *Eddig milyen támogatásokat ítélt meg?*

– Az MEE mintegy 60 pályázat előkészítését támogatta hozzávetőleg 240 millió forinttal, ennek egy része már visszatérítésre is került – nyertes pályázatoknál ez kötelező. Önrőtámogatást 27 projekt esetében 326 millió forint értékben kellett lehívni, ezzel 2 milliárd forintnyi fejlesztés valósulhatott meg. Jelenleg további 30 pályázat vár elbírálásra, melyek segítségével – ha nyerne, 350 millió forint önrésztámogatással – 5 milliárd 500 millió fejlesztés valósulhat meg.

55 projekt előfinanszírozását biztosítottuk mintegy 900 millió forint értékben. Ennek az összegnek több mint harmadát – mivel a fejlesztések megvalósultak, így az utófinanszírozott támogatásokat le tudták hívni – már vissza is térítették. Ezek a számok jól jelzik, hogy az országos egyház szerepvállalása, támogatása mindenképpen szükséges ahhoz, hogy eredményesen lehessen fejlesztéseket megvalósítani.

Fontos emellett azt is tudni, hogy e szerepvállalás – a költségvetésünk-ből fakadó korlátok miatt – nem le-

het vég nélküli. Meg kell találnunk azt az egyensúlyt, amely lehetővé teszi a projektek támogatását, de nem lehetetleníti el egyházunk működését, nem terheli meg indokolatlanul a költségvetésünket. E cél érdekében az utóbbi időben például úgy módosult a szabályrendelet önrő-támogatásra vonatkozó része, hogy azoknál a projekteknél, amelyeknek az eredménye bevélettermelés – vagy inkább megtakarítás, jellemzően az energetikai fejlesztések ilyenek –, az önrőtámogatás egy részét visszatérítendő támogatásként lehet megítélni, azaz a megvalósult fejlesztés után jelentkező éves megtakarítás egy részéből tudja a gyülekezet, intézmény visszafizetni a támogatást.

Szintén az átgondolt és fenntartható belső támogatási rendszert segíti majd az, ha sikerül egyfajta prioritási rendszert felállítanunk: mely működési területek fejlesztését kell mindenképpen támogatnunk – elsődlegességi szempont –, és melyek azok, amelyeket csak kisebb mértékben tudunk támogatni. Ennek a rangsornak a felállításához természetesen szükséges, hogy egyházunk széles körű konszenzuson alapuló, a hagyományainkat tisztelő, a jelen kihívásaira megfelelően reagáló stratégia mentén tudjon gondolkodni, fejlődni.

DA MELLÉKLETE

■ A mellékletet szerkesztette:
KÖHÁTI DOROTTYA

A hálózat útvesztőjében

► **Ez év nyaratól új informatikus rendszergazdája van az országos irodának Lantos Gábor személyében. Az alábbi interjúban mutatjuk be öt olvasóinknak.**

– Milyen munkahelyeken dolgozott ezt megelőzően, és milyen végzettsége van?

– A Magyar Postánál dolgoztam informatikusként, előtte pedig autózvetőket, motorosokat oktattam. Eredetileg az autóvillamossági szerelő szakmát tanultam ki, majd a technikumot is elvégeztem. Beiratkoztam a Gábor Dénes Főiskolára, végig is jártam, de diplomát nem szereztem. Ezenkívül OKJ-s rendszer-informatikus és gyakorlati gépjárműoktató is vagyok.

FOTÓ: PETRI GÁBOR

– Hogyan került az evangélikus egyházhoz?

– Az előző informatikus, Csüllög Péter jó barátom révén szereztem tudomást arról, hogy megüresedett az ő helye itt, az irodában, és megpályáztam az állást.

– Miért szereti az informatikus munkát, mi motiválja benne?

– Rengeteg újdonságot ad folyamatosan, és megfelelő eszközökkel szin-

te bármit meg lehet csinálni a számítógéppel. Ez amolyan gyerekkori szerelem, amelyet nem nőttem ki.

Lantos Gábor elérhetőségei

rendszergazda@lutheran.hu
gabor.lantos@lutheran.hu
20/295-6885 vagy 1/486-3540

– Más-e egyházban dolgozni, mint a korábbi munkahelyein? Ha igen, miért?

– Először is sokkal nyugodtabb a környezet, harmonikusabb a légkör, és ennek nagyon örülök! Másodszor pedig emberközelibb az egyház, nem olyan személytelen, mint az előző munkahelyem, ahol csak jöttünk-mentünk, de igazából sehova sem tartoztunk... Örülök, hogy bekerülhettem ebbe a közösségbe.

– Ugyanazt a feladatkört látja el, mint az elődje?

– Még nem teljesen, mert próbaidőn voltam, ezért nem kaptam mindenhez hozzáférést, de remélhetőleg ez előbb vagy utóbb változni fog. Jelenleg az országos iroda informatikai rendszerének üzemeltetését végzem. Apránként veszem át az elődöm feladatkörét. Természetesen a lelkészek, gyülekezetek, intézmények informatikai kérdésekben most is megkereshetnek a fenti elérhetőségek bármelyikén, ha tanácsra, eligazításra van szükségük.

Pályázatok között

► **Kocsis István mellett már egy éve dolgozik egy fiatal munkatárs. Megkértük, néhány sorban mutakozzon be olvasóinknak.**

A nevem Zólyomi Kristóf, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos pályázati referensének asszisztense, pályázati koordinátor vagyok.

1987. július 6-án születtem Sárváron. Édesapám, Zólyomi Mátyás – lelkész lévén – akkor Répcelakon szolgált. Idővel a Nógrád megyei Felsőpeténybe költöztünk, iskolába már ott kezdtem járni. A nyolc osztály elvégzése után a balassagyarmati Balassi Bálint Gimnáziumban tanultam mindaddig, míg Budapestre nem költöztünk; édesapám ugyanis

FOTÓ: KISS TAMÁS

megpályázta és el is nyerte a Csepeli Evangélikus Egyházközség lelkészi állását. Csepelen, a Jedlik Ányos Gimnáziumban érettségiztem.

Egyetemi tanulmányaimat az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, magyar nyelv és irodalom szakon folytattam,

Zólyomi Kristóf elérhetőségei

kristof.zolyomi@lutheran.hu
20/326-4348

alapszakos diplomámat itt szereztem. Itt tanultam tovább mesterszakon is az irodalom- és kultúratudomány területén.

Az országos irodában 2011 október óta dolgozom Kocsis István mellett: adminisztratív és szervezési munkát végzek, adatokat rendszerezek, illetve a kapcsolattartás is az én feladatom.

Azoknak érdemes személyesen hozzám fordulniuk, akik a pályázatokra vonatkozó országos szabályrendelet értelmezésekor problémába ütköznek, valamint pályázati támogatásuk kifizetésének folyamatában fennakadást tapasztalnak. Természetesen minden egyéb kérdéssel is megkereshetnek, ha például Kocsis István pályázati referenst nem tudják elérni.

Tartalmas, meghitt adventi heteket, áldott, békés karácsonyt és boldog új évet kíván az *Evangelikus Élet* minden kedves olvasójának, volt és leendő ügyfeleinek az országos iroda igazgatója és valamennyi munkatársa!

Hírek

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Gazdasági Osztályának elérhetősége 2012. november 1. napjától az alábbiak szerint módosult.

Pénztári nyitva tartás:

Hétfő: 12.30–15.30
Kedd: zárva
Szerda: 10.00–13.00
Csütörtök: zárva
Péntek: 10.00–13.00

A gazdasági osztály ügyfélfogadási rendje:

Hétfőtől péntekig 9–13 óra között van ügyfélfogadás. 13.00–16.30 között az osztály dolgozó személyes feladataikat látják el, ebben az időszakban csak előre egyeztetett időpontokban fogadnak ügyfeleket.

A gazdasági osztályvezető és a főkönyvelő keddtől péntekig 10.30–13.00 között tart fogadóórát. Ezenkívül csak előre egyeztetett időpontban van lehetőség személyes megbeszélésre.

Karácsonyi–újévi munkarend (ünnepi leállás) az MEE Országos Irodájában

Az idei utolsó munkanap: 2012. december 21., péntek.
A jövő évi első munkanap: 2013. január 2., szerda.

yi fejlesztés eddig...

– Milyen pályázatokat nyújtott be az országos iroda, és milyen eredménnyel?

– Az elmúlt fél évben 20 pályázatot adtunk be 4 milliárd 250 millió forinttől kezdve. Ezek között akadnak kisebbek, mint például az óvodai programfejlesztések, képzési pályázatok; közepesek, mint az óvodafelújítások; de vannak nagy projektek is, mint a laborfejlesztések vagy a vallási turisztikai projektek. E pályázatok jó része 100, illetve 95 százalékos támogatottságú, így viszonylag kis hozzájárulással nagyarányú fejlesztések valósulhatnak meg.

– Megismertette velünk egy-egy projektet kicsit közelebbről is?

– Öt középiskolánk pályázott a farsori gimnáziumban megvalósult természettudományos laboratórium fejlesztéséhez hasonló programmal. Amellett, hogy létrejöhet egy modern, a jelenlegi pedagógiai elvárásoknak mindenben megfelelő laboratórium, sor kerül laborkísérletek, munkafüzetek kidolgozására, valamint a saját diákok mellett az iskolák környékén található más oktatási intézmények tanulói részére laborfoglalkozások megtartására.

Az MEE által fenntartott öt óvodában tervezzük fejlesztési projektet megvalósítani, mely magában foglalja a nevelési programok átdolgozását,

az óvodapedagógusok képzését és a nevelőmunkát segítő eszközök beszerzését.

Az Evangélikus Roma Szakkollégium a hallgatók személyiségét, készségeit fejlesztő, a szakkollégium munkatársi gárdáját erősítő, a működést 2013 januárjától biztosító projekttel pályázott a szakkollégiumok támogatására kiírt pályázaton. Két országos fenntartású óvodánkkal sikeresen indultunk a nevelési intézmények fejlesztését célzó pályázaton, így a pestszentlőrinci Szezhlo Gábor Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium Fecskefészek Óvodája 198 millió forintos támogatásból épülhet fel, míg a kiskőrösi Harangvirág Óvoda 120 millió forintból bővíthet és újulhat meg. Örömteli az is, hogy a 2008-ban indult digitális tábla-projektet végre sikerül befejeznünk. Így 7 középiskolánkba 272 számítógép és 68 digitális tábla került.

Öt közgazgatási régióban tudunk pályázni evangélikus vallási turisztikai projekt megvalósítására. A régiók valamennyi gyülekezetét érintve kerül sor a reformáció emléktárgyainak kialakítására, az érintett gyülekezetek, templomok egyház-, művészet- és kultúrtörténeti feldolgozására, lehetőség szerint interaktív kiállítások berendezésére, mobiltelefonon elérhető alkalmazások kidolgozására.

Mintegy 22 egyházi ingatlan (tempлом, szálláshely) újul meg, és a turisztikai programok, utazások szervezését biztosító háttér is létrejön: honlap, szervezőgárda, gyülekezeti önkéntesek. A működés során hangsúlyos lesz a helyi szereplőkkel való együttműködés. Hiszem, hogy a reformáció ötszázadik évfordulójához közeledve e projektekkel is tudjuk társadalmi jelenlétünket hangsúlyozni.

– Vannak-e változások az ügyintézés, a szabályrendelet alkalmazásával kapcsolatban?

– A pályázati szabályrendelet októberben módosult. Az egyik változás – melyet fentebb már említettem –, hogy az önértékelés támogatás a megtakarítást, bevételt termelő projektekkel visszafizetésű támogatásként is megítható.

Emellett talán a leglényegesebb, hogy a projekt-, illetve pályázati bejelentés feltételei között egyértelművé tettük, hogy gyülekezetek esetében valamennyi felettes egyházi önkormányzati szint (tehát az egyház-megye és az egyházkerület is), míg intézményeknél az igazgatótanács mellett a fenntartó jóváhagyására is szükség van.

A pályázatokkal kapcsolatos ügyintézés továbbra is a <http://palyazat.lutheran.hu> oldalon keresztül zajlik, egy egyszerű regisztráció után

a bejelentéseket és kérelmeket fel lehet tölteni. A honlap *Segédanyagok* menüjében mind a regisztrációval, mind a feltöltéssel kapcsolatos útmutató megtalálható. A honlapon továbbá az aktuális pályázati információk, felhívások is elérhetők.

– Milyen pályázati kiírások várhatóak a közeljövőben? Kik mire figyeljenek oda a pályázati ciklus végéhez közeledve?

– A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség egy utolsó nagy hajrával várhatóan sok régóta várt kiírást jelent meg a közeljövőben. Ez év végén, illetve a jövő év elején írják ki a *Környezet és energia operatív program* energetikai fejlesztéseket célzó pályázatait. Ezek az épületek energiahatékonysági fejlesztései – homlokzatszigetelés, nyílászárócsere, fűtőkorszerűsítés – mellett a megújuló energiák – napenergia, -kollektor, geotermikus energia – alkalmazását is támogatják majd. Érdemes mielőbb nekilátni az energetikai tervezésnek, a pályázatok összeállításának, mert vélhetően hamar kimerülnek a keretek.

Egy érdekes kiírás is várható: magánszemélyek pályázhatnak majd kilencvenórás nyelvi, illetve informatikai képzésre. Azt tervezzük, hogy központilag támogatnánk a pályázati dokumentáció kitöltését és szervezőnk olyan képzéseket, amelyek

megfelelnek az elvárásoknak. Természetesen még sok más témában is várható kiírás, érdemes figyelni a pályázati honlapot, illetve a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség oldalát, ahol már az előzetes társadalmi egyeztetésre bocsátott kiírások is megismerhetők.

– Végül mit üzenne az olvasóknak?

– Mindenekelőtt köszönöm az irántunk megnyilvánuló bizalmat, az együttműködési készséget. Jó tudni, hogy irodai alkalmazotként, gyülekezeti vezetőként vagy bizottsági tagként más-más területen, de ugyanazokért a célokért küzdünk, és jó látni, hogy egy-egy projekttel nemcsak az infrastruktúránk, az épületeink fejlődnek, hanem a gyülekezeteink tagjai, intézményeink szakembergárdája is.

Hiszem, hogy elsősorban az egyháztest fejlődésére, Krisztusban való növekedésünkre van szükség, az épületek, programok ehhez csak keretet, megfelelő teret, feltételeket szolgáltatnak. Nem szabad csak azért pályáznunk, mert lehet. Akkor és arra pályázzunk, amire szükségünk van, ami tényleg kell. Ebben egy-egy gyülekezet (és az országos egyház) közösen kidolgozott, átgondolt, fenntartható, Istennek tetsző célokat kijelölő és az azokhoz vezető utat meghatározó stratégiája sokat segíthet.

HIRDETÉS

Meghívó a Párbeszéd Házába

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) következő összejövetele december 3-án, hétfőn 18 órakor lesz a VIII. ker., Horánszky utca 20. sz. alatti Párbeszéd Házában. Előadó *Gulybán Gergely* görögkatolikus lelkész. Az előadás címe: *Életrevaló kereszténység*. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

HIRDETÉS

Karácsony – novellairó-pályázat

Az *Evangelikus Élet* szerkesztősége novellairó-pályázatot hirdet *Karácsony* címmel. A pályaművek tematikailag szabadon kapcsolódhatnak Jézus születéséhez. Egy pályázó legfeljebb három írást küldhet be, amelyek terjedelme egyenként maximum 4500 karakter lehet szóközökkel együtt.

A beküldési határidő: november 26., éjféli. A pályázat nyitott, nem jelígs. A beküldési cím: evelet@lutheran.hu.

Az első három helyezettet tíz-, hét- és ötezer forintos könyvvásárlási utalvánnyal jutalmazzuk, amely a Luther Kiadó könyvesboltjában vásárolható le. A beérkezett pályaművekből az *Evangelikus Élet* december 23-ai lapszámában válogatást közlünk.

HIRDETÉS

Folyamatosan bővül az evangelikus.hu videotára

Az evangelikus.hu a Zákus Médiacentrummal közösen október elején új kezdeményezést valósított meg. Elindult a honlap videoportálja, amelyen számos klipet lehet már megtekinteni.

Október 11. és 14. között Nürnberg adott otthont a bajor–magyar testvérkapcsolati jubileumi ünnepségnek. Az alkalomról immáron több mint egy tucat film lelhető fel a portálon. Emellett az utóbbi napokban riportok készültek a Sztehlo-ösztöndíj átadásáról, a börtönmisszió parlamenti jubileumáról és arról az alkalomról, amikor a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája átvette az ISO-tanúsítványt.

A videók a evangelikus.hu oldalon, illetve közvetlenül a youtube.com/lutheranhu oldalon nézhető meg.

HIRDETÉS

Zuglói zenés esték

„Várj, ember szíve, készen”

Szeretettel várunk minden érdeklődőt december 6-án, csütörtökön 18 órára a budapest-zuglói evangélikus templomba a *Zuglói zenés esték* sorozat adventi orgonazenés áhítatára. A koncerten *Pálúr János* orgonaművész szolgálatával adventi és karácsonyi műveket hallhatunk. Műsor: *Eustache Du Caurroy: Fantázia* öt részben a „Várj, ember szíve, készen” kezdetű dallamra; *Bach: Kánonvariációk* a „Von Himmel hoch, da komm' ich her” kezdetű karácsonyi dallamra; *Liszt: Karácsony (Weihnachten)*; és *Pálúr János* improvizációja.

A belépés díjtalan, adományait a sorozat fenntartására szívesen fogadjuk!

HIRDETÉS

Takáts Eszter a *Nem a jutalomért* koncertsorozatról

„Az *Elhajolt* című dal története egy olyan koncertsorozat kezdetére vezethető vissza, amelyet *Szabó Attila*, az Éfeszti (Baptista Szeretetszolgálat Életminőség-fejlesztő Szolgáltatások Intézménye) munkatársa hozott tető alá *Nem a jutalomért* címszó alatt. Ezt a koncepciót a *Nem a jutalomért* című dalom ihlette (a 2011-ben megjelent *Karcos üdvözlét* című lemezemről), és az együttműködés azon a néhány koncerten alakult ki, ahol a pécsi fogvatékkal élők számára adtam műsort. Attila aztán továbbfűzte a szálát, és első állomásként a pécsi görögkatolikus templomot szervezte be, ez a dal ott született. A koncertsorozat folytatódott először Miskolcon, majd Mályiban (itt ismerhettem meg a budavári evangélikus templom lelkészeit: *Balicza Ivánt*, *Bence Imrét* és *Fabiny Tamás* püspök urat).

Különlegesnek tartom a koncertsorozatot, a klipforgatást több szempontból is. Egyrészt maga az ötlet és az összefogás a háttérben, másrészt a dal születése és atmoszférája, mindamelllett ez egy hosszú távú együttműködés kezdete is, amely a semmiből indult el.

A mostani világ rohanós lett, nincs idő a szeretetre, a meghittsége, a családra, sokan betegek, stresszesek. Az emberek neurotikusak, mert nem tudják megbeszélni a problémáikat sem, mert arra sincs idő; van, aki a kocsmába menekül, van, aki a tévéhez. Egy közösséghez való tartozás sokat segít azokon, akik képesek felismerni valaminek a hiányát. Itt nem a rosszindulatú-irigy közegre gondolok, hanem azokra, amelyekben az ember bízhat másokban, és hisz önmagában és abban az erőben, amely mindezek felett áll. Önmagunk teljesek vagyunk, csak szét vagyunk esve.

Azért esett a választásom a forgatás helyszínéül szolgáló budavári evangélikus templomra, mert jelképezi azt a természetes egyszerűséget, amely a meghittség és a jó érzések sajátja. A többi már rajtunk múlik.

Idén novemberben ünnepelem 33. születésnapomat az Akváriumban, így a klip bemutatóját erre az alkalomra tartogatom, addig a *YouTube* sem kerül fel. Ilyen alkalom csak egyszer van az ember életében, és ez a klip méltó ehhez.

A koncertsorozatot folytatva a következő állomás a zalaegerszegi evangélikus templom a Csányi László téren szintén *Szabó Attila* szervezésében, ahová minden érdeklődőt és régi ismerőst szeretettel várunk.

Zalaegerszegre hazajövök, édesanyám szülővárosa. Itt nőtem fel, Pécs mellett ezt a várost tartom az otthonomnak.”

A koncert időpontja: december 2. (vasárnap) 17 óra.

Kukoricamorzsolás, Sztehlo öröksége és a kihajtott nyírfa

Interjú Györiné Kováts Andreával,
a Nagytarcsai Falumúzeum vezetőjével

► HÉV-vel robogva Cinkotáig, majd helyközi, helyel-közzel közlekedő busszal Nagytarcsáig – megéri kivergődni a csöndes, takaros faluba. Épp egy óvodáscsoport jön velem szembe, falevelet gyűjtöttek, a falumúzeumban csutkababát készítettek. Kipirult arccal, vidáman lépegetnek. A múzeum udvarán már vár rám – *Sztehlo Gábor* életnagyságú szobrának társaságában – *Györiné Kováts Andrea* múzeumpedagógus, az intézmény vezetője, aki ugyan nem itt született, de mostanra ízig-vérig nagytarcsaivá vált.

– Hogyan került Nagytarcsára, és miként a múzeum vezetői székébe?

– Ide jöttem férjhez. Idestova magam is harminc éve élek már itt, és túl a családi kötelékeken szak-

vállalkozó felajánlásával készült el a szép kavicsos járdánk, és ünnepélyesen felavathattuk egy helyi faragó ajándékát, Sztehlo Gábor életnagyságú szobrát.

KINYIK ANITA FELVÉTELE

mám szerint is falubelinek mondhatom magam, hiszen a nagytarcsai népviseletről írtam a főiskolai szakdolgozatomat *Az evangélikus liturgia hatása a nagytarcsai népviseletré* címmel.

Ekkor még nem gondoltam, hogy valamikor nemcsak a falu néprajzához, de helytörténetéhez is közöm lesz. A múzeum épülete egyike volt az 1938 és '44 között Sztehlo Gábor evangélikus lelkész által finn mintára létrehozott *Tessedik Sámuel Népfőiskolának*. A tárgyak gyűjtését *Molnárné Hajdú Margit* és *Molnár Lajos* helybéli tanítók 1959-ben kezdték meg. Egy év alatt olyan mennyiségű anyaghoz jutottak a szívesen adakozó falubeliektől, hogy már nem tudták hol tárolni.

1960-ban kapták meg a Sztehlo által „Tessedikfalvának” nevezett négy épület közül ezt az alföldi stílusú parasztházat, s ezzel megszületett a falumúzeum. Néprajzi anyagát Margit néni, helytörténeti emlékeit pedig Lajos bácsi gyarapította nagy szorgalommal és szakértelemmel, létrehozva egy állandó kiállítást. Így működött immár a Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságának égisze alatt az ő vezetésükkel 1985-ig.

A rendszerváltás után a helyi önkormányzat lett a múzeum fenntartója. Abban az időben én a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban vezettem különböző múzeumpedagógiai foglalkozásokat. 2009-ben az önkormányzat keresett meg azzal a megtisztelő felkéréssel, hogy vállalam el a múzeum vezetését.

– Mi történt ebben a három évben a nagytarcsai intézmény háza táján?

– Mivel munkám kezdete Sztehlo Gábor születésének századik évfordulójára esett, a legsürgősebb feladat az volt, hogy az udvart rendbe tegyük. Adományokból és egy helyi

Ez a nagyszerű itt nálunk: lelkes önkéntesek építik-szépítik folyamatosan az intézményt. 2011-ben például egyszer csak beállított a polgármesterünk, és közölte, hogy egy névtelen adakozó felújíttatja az épület külsőjét. Napokon belül neki is kezdtek. Nem volt egyszerű a működésünk azon a nyáron, de amikor elkészült a munka, nagyon boldogok voltunk!

Az épület kívül már takaros. Az állandó kiállítás folyamatos karbantartása mellett évente két-három időszaki kiállítást rendezünk, és a rendszeres nyitva tartáson kívül iskolásoknak és óvodásoknak rendszeres múzeumpedagógiai foglalkozást is tartok. Habár a pince-padlás tele, nemrég ismét feladtam egy hirdetőt a helyi lapban, hogy múzeumpedagógiai foglalkozásokhoz fateknőt, dézsát, sparheltet szeretnék. Így még életszerűbbé tehetem a foglalkozásokat. Persze azóta se tudjuk hova pakolni a beérkezett teknőkészletet...

– Van valami keretük, tematikájuk ezeknek a foglalkozásoknak?

– Igen, az ünnepeket és az évszakokat követik. Most például az őszi betakarítás volt a téma. Ehhez kapcsolódóan terményekből készítettünk figurákat.

Nálunk gyerekek-felnőttek egyaránt megtalálhatják a maguknak valót. Közkedvelt például a kukoricamorzsolás. Nagy teknőbe morzsoljuk a kukoricaszemeket, a megmaradt csutkákból és kukoricabajszokból pedig csinos kis „Csutka Rozikat” készítünk. A gyerekek számos népszokással ismerkedhetnek meg. Az imént itt járt óvodásokkal például csutkatortnyot építettünk. Nagyon szeretik a kert végében álló régi tűzoltókocsit is, mely a helyi tűzoltó-egyesületé volt.

A hátsó kertben fűszer- és gyógynövényeket vetettem. Hozzánk ugyanis környezetismeret-óra kereté-

ben is érkeznek diákok. Megnézegethetik, megszagolhatják a növényeket – van itt bazsalikom, zsálya, citrom- és borsikafű, lestyán, fodor- és borsmenta –, így élővé válhat a tananyag.

Szívügyem, hogy a gyerekek élvezzék a tanulást. S tulajdonképpen ez a múzeumpedagógia fő törekvése: életményszerűvé tenni a múzeumlátogatást, átörökíteni a múlt értékeit, valamiképp bevezetni a gyerekeket egy számukra ismeretlen, letűnt világba, megmutatva a szépségeit, örömeit.

– *Mi történik akkor, ha valakinek – mint például nekem – nincs semmi kézügyessége?*

– Ezek a technikák a legtöbb esetben könnyen elsajátíthatók. A nehezebbeket pedig, mint például a kosárfonást, igyekszem a lehető legalaposabban előkészíteni. Ezenkívül mindig lehet egyszerűsíteni – varrás helyett néha megteszi egy befőzőgumi is. Ez a kis Márton-napi zoknilúd is (*mutatja*) így készült.

– *Ha jól tudom, már három éve bekapcsolódtak a múzeumok éjszakája rendezvénysorozatba is.*

– Így van. Nagy sikerük volt a programoknak. Bábózással, filmvetítéssel, citerazenével, házi bodzaszörppel, versekkel és persze kézműves-foglalkozásokkal vártuk a vendégeket.

– *Nagytarcsa szlovák gyökerekkel is bír.*

– Igen, a szlovák – vagy közhasználatú szóval: tót – népi hagyományok élnek még a faluban. Hogy ez a jövőben is így legyen, arról a mai lezármaszított gondoskodnak: két-évente nagyszabású hagyományörző eseményeket szerveznek. A sikeres szüreti multság után idén októberben hagyományörző esküvőt tartottak. Szép látvány volt, amikor a ma már csak a múzeumban látható menyasszonyi ruhába öltöztetett mátkát a népviseletes násznép kísérte végig a falun.

– *Végezetül arra lennék kíváncsi, mit jelent Önnek itt Nagytarcsán Sztehlo Gábor nyomdokain munkálkodni.*

– Hangulatos, csöndes múzeumkertünk legöregebb fáját egykor kivágták, de terebélyes tuskója megmaradt. Ennek közepéből – hogy, hogy nem – mostanra egy szép sudár, fehér törzsű nyírfa nőtt ki. Én még ilyet sehol se láttam, de itt van, meg lehet nézni!

Valahogy így vagyok ezzel az örökséggel. Sztehlo Gábor elkieseredett, amikor megtudta, hogy az ő egykori „élő” népfőiskolájából „halott” múzeumot csináltak. Reménységem, hogy a múlt ránk hagyott örökségei között az ő szellemisége ma is üzenet az ide betérők számára.

A múzeum szeretettel várja látogatóit gyülekezeti kirándulásra, élő néprajzóra, foglalkozásokra egyaránt. Kedvcsinálónak érdemes megtekinteni a www.tarcsavilag.hu internetes oldalt, ahol számos – például a főntebb emlegetett idilli falumúzeumi nyárestét megörökítő – fénykép és videó között tallózhat az érdeklődő.

■ KINYIK ANITA

Reménysziget

► Reménység vasárnapján a budapest-fasori gyülekezet az ír-kelta lelkiség jegyében hirdetett programokat. A november 18-án 18 órakor kezdődött ifjúsági istentiszteleten dr. Varga Gyöngyi lelkész prédikált a templomban, előtte prof. Michael McAteer irodalomtörténész nyitotta meg Boda Zsuzsa észak-írországi fotókat felvonultató kiállítását a gyülekezeti teremben, az istentisztelet után pedig ugyanitt ír tánc-házban vehettek részt az érdeklődők. Az alábbiakban Varga Gyöngyi ifjúsági istentiszteleten elhangzott áhítata olvasható.

Éire – smaragdsziget!

Láttam zord szikláidat, amint – évezredek óta már – az óceán hullámai fűrésztlik, neki-nekicsapódva büszke szirtjeidnek.

Láttam városaidat, ahol kanyargós utcák mentén színesre festett házak sorakoznak apró üzletekkel, kisker-tekkel.

Láttam kikötőidet, az öblök ölelésében meghúzódó kis halászfalvakat.

ve, hiszen várt rá az a hajnal, s a legelső napsugár ébresztette...

Éreztem, amint arcomba fúj a szél, s néha erővel támad, és megtépázza az engedelmesen hajlongó fák lombjait.

Éreztem, amint lágy permetezésével fölfrissít az eső, és olykor sűrű fűgönye mögött eltűnik a táj.

Jártam az óriások gyalogútján, világitótornyok tövében, amelyek a

BODA ZSUZSA FELVÉTELE

Láttam ódon váraidat, régi monostorok romjait, magasba mutató szikár kőtornyokat. És éreztem az ősi imák erejét, hiszen itt egykor társakat hívtó magának a Lélek: közösséget teremtett az élő Krisztusban.

Láttam gyönyörű kőkereszteket: a Megfeszített testét kanyargós indákkal fonta, ölelte körül a sarjádó élet. Ő nem maradhatott odaszöge-

legtávolibb pontot jelzik az utazóknak: a világ egyik titokzatos végét...

Láttam magányos, szalmatető kunyhókat, színesre mázolt ajtókkal, ablakkeretekkel.

Láttam barátságosan hívogató „ivókat”, ahonnan tánra hívó muzsika szűrődött ki.

Láttam kietlen pusztaságokat és szomorú gyártelepeket.

Láttam falakat, amelyek emberek, hitek között magasodtak, és itt-ott ma is állnak – a múlt nehéz örökségeként.

Láttam emberek arcát. S az arcon fáradtságot, félelmet, de örömet és reményt is.

Láttam bárányokat, amint fehér pamacsokként lepik el a lankás domboldalakat.

Magamba szippantottam a mezők illatát. És a tekintetemmel próbáltam befogadni azt a csodálatos zöld szépséget: a smaragdszínű fűszálak üdeségét, amely a reményről beszél nekem – azóta is. Nem felejttem el.

Zöld sziget: egy világ, amely mégis jelenvaló, mégis kibontakozó életről üzen. Arról a reménységről, amely holnap is megtart minket, és amelynek alapja a tőle jövő erős szeretet.

A zöld a Szentlélek színe: régi kódexekben, ikonokon így festik le őt. Ez a zöld a mindent átjáró, megmozgató, a minket felüdítő, életre serkentő Lélek színe.

A Szentlélek zöld reménypalástja borul ránk, hogy megéljük, igazán megélhessük az életünket. S hogy társai lehessünk egymásnak: „Lélek-barátok” ahogyan az ősi kelta szó üzeni: „Anam Cara”.

A másik ember arcán lassanként felismerjük az élő Krisztus lényét: szomorú vonásaiban az ő fájalmát, könnyeiben az ő könnyeit, a ránk mosolygó emberarc az ő örömet...

Anam Cara: a Lélek társ. Velünk van úttalan utakon, nehéz próbák között és tágas tereken. Velünk van lélegzetünkben, imánkban, dalunkban, örömlünkben. Velünk van, amikor fölfedezzük a szeretet csöndes valóságát, és amikor a teremtett világot látva csodára nyílik a szemünk.

Velünk van áldásaival, hogy reménységben éljünk, erős reményben – amely holnap is megtart bennünket.

Lágyan hulljanak az esőcseppek homlokodra. Szelíd szellő frissítse lelkedet. Napsugár ragyogja be szívedet. A nap terhei könnyedén nyugodjanak rajtad. És takarjon be Isten téged szeretetének köpenyével! (Ír áldás.)

A világvége elmarad(?)

„2012 a változás éve” – mondják a mérsékeltek. „A megvilágosodás ideje, egy új korszak kezdete” – teszik hozzá az ezoterikus tanok követői. „Világvége” – hirdetik a radikálisok. Most, hogy ez az esztendő is lassan kifut alólunk, talán nem haszontalan néhány szót szólni erről az évről.

Kezdeném azzal, hogy szerintem 2012 a biznissz. éve. Bizonyára nem kevés pénzt kerestek azok, akik azt a rengeteg könyvet és egyéb kiadványt eladták, amelyek az idén várható vagy bekövetkező eseményekről számoltak be. Szóval ez már eleve gyanús. És mint ilyenkor lenni szokott, akik oly hangosak voltak eddig, most kővér bankszámlával visszavonultan hallgatnak, hiszen sanszos, hogy nem lesz ebből a világvégedologból már semmi – a zsebük viszont tele.

Világvégéről okoskodni egyébként is a legkényesebb dolgok egyike. Az apostolok cselekedeteiben olvasható a világos figyelmeztetés: „Nem a ti dolgotok, hogy olyan időkről és alkalmakról tudjatok, amelyeket az Atya a maga hatalmába helyezett.” (ApCsel 1,7) Ebből ered az a ropant egyszerű következtetés, hogy az idej jóslatok és előrejelzések olyan zárat feszegetnek, melyeket nem lenne szabad feszegetni.

Ha ez még nem lenne elég, kortársaink közül többen szinte „várják” a világvéget, szinte szomjaznak, hogy „történjen már végre valami”. Amúgy nincs ebben semmi meglepő: csak egy újabb gonosz és parázna nemzedék követel jelt most is, mint annyiszor (vö. Mt 12,39), s már annyira szeretne csodát látni, valami „rendkívülit”, hogy megtenné neki a pusztulást is.

Mi, keresztények azonban nem a világvéget várjuk, hanem Isten országát és az Emberfia eljövételét, mely azonban „nem úgy jön el, hogy az ember jelekből következtethetne rá”. Tehát hiába fáradoztak a sötét és kétes erők szolgálói, amikor 2012 fedőnéven szimbólumokat elemeztek. Hiszen Jézus megmondta: úgy lesz, amint Nőé napjaiban történt: „ettek, ittak, házasodtak, férjhez mentek, egészen addig a napig, amíg Nőé be nem ment a bárkába.” (Lk 17,20.27)

Mindezt felidézve nem elég, hogy megint a tiltott gyümölcsöket szagatják egyesek, ráadásul olyan jelekből próbálnak következtetni időkre és alkalmakra, melyek nyilvánvalóan csak tévesek lehetnek. „Az Úr napja úgy jön el, mint éjjel a tolvaj” – írja Pál apostol (1Thessz 5,2), tehát ha azt a napot erre az évre jövendölték, akkor hazudtak; ha meg nem erről a nap-

ról profétáltak, akkor számunkra teljesen érdektelen, miféle korszakról, mert mi nem földi királyságokat várunk.

Sokan a testvérek közül is félreértik, amikor Jézus az idők jeleiről beszél: „...azt halljátok, hogy a déli szél fúj, azt mondjátok, hogy hőség jön; és úgy lesz.” (Lk 12,55) Csakhogy ezt nem a modern kor emberének üzenté, hanem annak a képmutató sokaságnak szánta, amely nem ismerte fel a maga idején az Isten Fiát (vö. Jn 1,10).

Amikor pedig a nagy nyomorúságról beszél, amikor „az egek tartóerői megrendülnek”, nem lehet tudni pontosan, melyik napra gondol (Lk 21,23.26). Mert azt a napot „senki sem tudja, sem az angyalok az égben, sem a Fiú, hanem csak az Atya” (Mk 13,32). Márpedig ha még maga a Fiú sem tudja, akkor nyilvánvaló, hogy nem tudhatja senki sem.

Összegezve mindezt, az a lényeg, hogy ne is gondoljunk többé arra, miként végződik 2012. Inkább „legyünk józanok, vegyük magunkra a hit és a szeretet páncélját, és mint sisakot, az üdvösség reménységét” (1Thessz 5,8). Hogy egyikünket se érje felkészületlenül az a nap – bármelyik legyen is az.

■ ANDRISKA JÁNOS

ÁPRILY LAJOS

November [II]

1

Még fény ölel, remegő sugarak.
De szél jár és levelek hullanak.
El ne seperje innen senkise:
A teraszunk őszi poézise.

2

Hív a pirók. Egyhangú, bús a dal.
November hangja. Vajon hova csal?
Egy mélabús meseországba tán,
ahol ezer pirók süvölt a fán.

3

Hosszúra nyúlt az út, anyám,
sok volt a seb, s a béke késett.
S ma mégis, mégis köszönöm
világra szülő szenvedésed.

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

HETI ÚTRAVALÓ

„Legyen derekatok felővezeve és lámpásokat meggyújtva.” (Lk 12,35)

Szentháromság ünnepe után az utolsó héten az Útmutató reggeli és heti igéi az örökkévalóság képét tárják elének. Mi az egyházi év végén (is!) az örök élet fejedelmét várjuk, aki mindent újjáteremt: „Mert én új eget és új földet teremtek... Ezért örvendeztetek és vigadjatok mindörökké...” (Ézs 65,17–18)

„A bűn zsoldja a halál, Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet a Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm 6,21; LK) Jézus szerint: „...hasonló lesz a mennyek országa a tiz szűzhöz, akik fogták lámpásukat, és kimentek a völgény fogadására. (...) és akik készen voltak, bementek vele a menyegzőre. Azután bezárták az ajtót. (...) Vigyázzatok tehát, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok!” (Mt 25,1.10.13) Dr. Luther szerint övét „dicsőségben örök életre viszi a győzedelmes Krisztus. Ezért ez a nap, az új ember, az új ég s föld kinyilatkoztatásának napja, örömmünnepe az egyház számára, melyre sóvárogva vár az Isten népe.” „Hatalmas dolgot tett velünk az Úr, ezért örvendezhetünk.” (GyLK 760,4) János látta, hallotta, amint a trónuson ülő ezt mondta: „Íme, újjáteremtek mindent... Megtörtént! Én vagyok az Alfa és az Omega, a kezdet és a vég... Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene leszek annak, az pedig fiam lesz.” (Jel 21,5–7) Az Isten embere nem mehetett be az ígért földjére (lásd 4Móz 20,12). „Ott halt meg Mózes, az Úr szolgálója... az Úr akarata szerint. És eltemette őt a völgyben...” (5Móz 34,5–6) Péter bátorítja Isten gyermekeit, reménykedjenek kegyelmében, és: „Szentek legyetek, mert én szent vagyok.” A Bárány vérén váltattunk meg, akit feltámasztott és megdicsőített az Atya, „hogy hitetek Istenbe vetett reménység is legyen.” (1Pt 1,16.21) Isten munkatársai mind ugyanarra a meglévő alapra építenek mindenkor, „amely a Jézus Krisztus”. S az ítélet napján „mindenkinek a munkája nyilvánvalóvá lesz; és hogy kinek mit ér a munkája.” (1Kor 3,11.13) Akié kiállta a tűzpróbát, az jutalmat kap. Jézus érdeméért igazulunk meg, s kegyelemből, hit által nyerünk üdvösséget; ezt a titkot kell szólnunk, mert a christianusok misszionáriusok. De hogyan? Pál szerint kitartó imádsággal, bölcs magatartással, kedvező alkalmak jó felhasználásával; és: „Beszédetek legyen mindenkor kedves, sóval fűszerezett...” (Kol 4,6) A Jézus halálát követő jelek – „a templom kárpitja... kettéhasadt... és sok elhunyt szentnek feltámadt a teste” – és az Úr Jézus feltámadása is mind az örökkévalóság előképei. A pogányok is hitvallást tesznek róla: „Bizony, Isten Fia volt ez!” (Mt 27,51.52.54) Tanítványai közül elsőként András adta tovább ezt az örömhírt: „Megtaláltuk a Messiást...” (Jn 1,41) Névünnepe az egyházi év határán áll, neve a mennyei Jeruzsálemben is ott ragyog: „A város falának tizenkét alapköve volt, és azokon a Bárány tizenkét apostolának tizenkét neve.” S az örök város lakói „csak azok, akik be vannak írva a Bárány életkönyvébe.” (Jel 21,14.27) Az örökkévalóság temploma és fényforrása is a mindenható Isten és a Bárány. „Kik itt neved dicsérik... / Örök életre nékik / Hajlékod nyitva áll.” (EÉ 514,4)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Győztesen élni!

Szerintem nincs olyan ember, aki ne akarna sikeres lenni: jól megírni egy dolgozatot, letenni egy nyelvvizsgát, bejutni egy jó egyetemre, megszerezni egy jól fizető állást. Szeretünk nyerni. De amikor tele van a keresztény szótár olyan fontos és az emberre igaz kifejezésekkel, mint *bűn, kísértés, véték, bukás*, akkor mondhatjuk-e azt, hogy a keresztény ember lehet sikeres, lehet győztes? Használhatunk-e olyan szavakat a keresztény életvitellel és gondolkodással kapcsolatban, mint *profit, nyereség, haszon, jutalom, siker, győzelem*? Miért ne? Maga Jézus él velük!

Örök élet vasárnapja van, az utolsó vasárnap az egyházi évben. Az istentiszteleten a prédikációban a talentumokról szóló példázatot (Máté 25,14–30) fogod hallani, amely az utolsó idők utolsó nagy eseményéről szól, arról, hogy az Isten vizsgát tart az emberek fölött, és mindenkinek elé kell állnia, és mindenkinek számot kell adnia életéről, tetteiről, a dolgokhoz való hozzáállásáról, a mentalitásáról, kitartásáról, találékonyságáról, hűségéről, hitéről.

Isten rád bíz valamit ebben a világban. Ad neked hozzá talentumot, belső értékeket, igen sokat érő tulajdonságokat. (Egy talentum = 43,65 kg arany, hozzávetőlegesen félmilliárd forint!) A sikeres, győztes élet első lépése az, hogy fedezd föl ezeket magadban. Lásd meg, mire teremtett téged Isten, mit bízott rád, mit álmodott meg benned. Ne nézd le magad, ne kicsinyeld magad, ne ásd el azt, amit kaptál, mert akkor csak arról tudsz majd számot adni, hogy féltél, rettegél élni azzal a kevésnek tűnő, mégis hatalmas kincssel, aki te vagy.

A második lépés, hogy kezd el használni a kapott kincset. Él vele, szerezzen hasznot ez a képesség, adottság neked, embertársaidnak, családodnak, barátaidnak, iskoládnak, en-

nek az országnak, az emberiségnek, végső soron Istennek. És tedd ezt úgy, hogy ne felejtse el, hogy nem a tiéd, hanem kaptad. Ezért mutassa a talentumok használatakor Istenre. Adj hálát neki, hogy ilyenek teremtett. Amikor élsz a talentumaiddal, és kamatoztatod őket az emberek szívében, akkor ne csak téged lássanak, hanem Isten kudarckokat, bűnt, diszharmóniát legyőző szeretetét. Mert attól lesz győztes az életünk, hogy Isten szeretete teret nyer bennünk és rajtunk keresztül többi embertársunk életében.

A harmadik lépést Isten teszi meg. Neked adja a győztesnek járó elismerést, jutalmat. Az ünnepi lakoma nem csupán egy érettségi bankett, nem lakodalom, nem egyhetes álomüdülés, hanem az Istennel való életközösség szimbóluma.

Aki mer, az nyer. Aki mer bízni Istennel, és ezért a magában lévő kincseket is meri használni Istenért, az nyer. Megnyeri a sikeres életet, és elnyeri az örök életet.

■ FARKAS SÁNDOR

Névjegy:
Farkas Sándor

2000-ben szenteltek lelkesítő Kiskőrösön, ahol segédlelkészi éveimet töltöttem. 2004 és 2010 között Vas megyében, Ór-magyarosdon szolgáltam.

2012 szeptemberétől a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kertészeti Szakközépskola gimnáziumi iskolalelkésze vagyok. Jézust, Isten szeretetét, következetességét és felénk való elköteleződését igyekszem megismertetni és megélni családommal, diákjaimmal, a hozzám fordulókkal.

OSZTOZÓ

Futball-láz

Jeles napokból nincs hiány, majd minden napra jut egy-néhány kerek évforduló, emlék-ünnep... November 25-e például a magyar labdarúgás napja is. 1953-ban ugyanis a legendás magyar aranycsapat ezen a napon győzte le 6 : 3 arányban a londoni Wembley-stadionban a hazai pályán akkor már kilencven éve veretlen angol válogatottat.

Az évszázad mérkőzését a hasonló címet viselő, 2008-ban megjelent DVD-n te is visszanezheted. A BBC által rögzített meccs legnagyobb része élvezhető minőségű – a Magyar Televízió negyvenhárom év késéssel vetítette először a találkozóról készített felvételt –, *Szepesi Györgynek* egykor a Magyar Rádióban elhangzott élő kommentárja pedig ma is friss, szakszerű, magával ragadó.

Az aranycsapat veretlensége idején (1950. május 14. és 1954. július 4. között) csupán három alkalommal futott ki a pályára a legendás összeállításban – *Grosics Gyula, Buzánszky Jenő, Lőránt Gyula, Lantos Mihály, Bozsik József, Zakariás József, Budai II. László, Kocsis Sándor, Hidegkuti Nándor, Puskás Ferenc, Czibor Zoltán* –, és egyetlen alkalommal sem játszott a végig csere nélkül a mérkőzést.

A londoni derbi visszavágóján, 1954. május 23-án a bu-

dapesti Népstadionban is változtatott egy poszton *Sebes Gusztáv* szövetségi kapitány, de Puskásék így is leiskolázták a szigetországi válogatottat. Ahogy akkor emlegették: az angolok egy hétre jöttek, és 7 : 1-re mentek...

A nemzeti tizenegyek aznap több mint kilencvenezren szurkoltak a helyszínen, de a jegyigénylők száma elérte az egymilliót! *Fenyő Miklós* és *Tasnádi István Aranycsapat* című kétfelvonásos musicaljé-

Reklámmozdony üzembe helyezésével ünnepelte a MÁV 2011. november 25-én „az évszázad mérkőzésének” 58. évfordulóját. Az aranycsapatra emlékező tízes Taurusról modell is készült.

nek nyitóképében ugyanez a lelátó egy válogatott labdarúgó-mérkőzésen kong az ürességtől.

2006-ot írunk. A játékoskifutó mellett, a legendás H szektorban csupán három elszánt öregember üldögél. Pontosan ott, ahol 1954-ben a híres meccsen, amikor még fiatalok voltak, szerelmesek, és azt hitték, hogy még azon a

nyáron világbajnokok leszünk. Azóta eltelt jó ötven év. A fiatalok elmúlt, a szerelem elmúlt, a magyar foci meg...

A három barát rendületlenül hiszi, hogy a sok veszteséget az élet egyszer még kárpótolást ad nekik. Az emlékezés visszaröpíti őket '54-be, hogy az egymásba kapcsolódó anekdoták segítségével újraélik kamaszkoruk legszebb nyaratát és telét. Megelevenedik az egykori Palatinus strand, egy korabeli fodrászüzlet, a

Szent István parki jégpálya, sok grundfoci, csajozás és házibuli.

A *Made in Hungaria* alkotóinak darabját a Győri Nemzeti Színházban november 25-én és december 28-án láthatod, a nyíregyházi Mórircz Zsigmond Színház pedig december 21-én és 22-én tűzi műsorra legközelebb.

■ JUDIT

„Sportolás közben önfeledten mutatjuk meg személyiségünket”

Beszélgetés Scheidler Gézával a felelősség súlyáról és a közös tevékenység öröméről

▶ A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kolégium testnevelés-munkaközösségének vezetője szerint a sportolás remek lehetőség szabad időnk tartalommal való megtöltésére, mi több: élvezetes megtöltésére. Mert mozogni Scheidler Géza szerint is jó dolog. Hogy egyéni sportot űzzünk-e, vagy a csapatsportágak valamelyikét részesítsük előnyben, az habitusunktól is függ. A november 11-i *EvÉlet* ifjúsági oldalán a tanár úr kollégája, *Ferenczi Imre* az előbbi szépségeit ecsetelte; most Scheidler Géza néhány csapatban űzhető labdajátékhoz csinál kedvet.

– Mielőtt konkrétan a labdajátékokról beszélünk, szeretném, ha jellemeznéd általánosan a csapatsportokat.

– A csapatsport elsődleges szerepe, hogy alkalmazkodásra nevel. Az egyéni elképzeléseket alá kell rendelni a közösség együttes tevékenységének. Ugyanakkor a felelősség megoszlik, ahogy a csapatban elért sikereken és kudarckokon is osztoznunk kell. Míg az egyéni versenyben kevés kifogást emelhetünk, addig egy csapatsportágban könnyebben találunk valamilyen kedvezőtlen külső körülményt. A 19. század végére az iparosodás, a városiasodás következményeként olyan helyzet alakult ki, hogy sok embernek kellett viszonylag kis helyen együtt élnie. Az együttélés velejárója volt az egymásra utaltság és az egymással szembeni versengés is. A csapatsport tulajdonképpen ennek a társadalmi helyzetnek a leképezése.

– A csapatsportágak közül a labdajátékok a legnépszerűbbek.

– Így van. A 20. század elején egyre népszerűbbé váló labdajátékok sajátos lehetőséget biztosítanak egy ideális társadalom modellezésére: a szabályok átláthatók, a játékra kijelölt területen belül mindenki egyenlő esélyekkel és lehetőségekkel indul; a játék közben feloldódnak az olykor erőteljes társadalmi igazságtalanságok és a reménytelenség. A labda szimbólum is – mint tökéletes geometriai forma az esélyegyenlőség, a lehetőség és a remény jelképe.

– Nem tévedek nagyot, ha a labdajátékok közül a focit teszem az első helyre?

– Nem. Az olimpiai játékok nézettségét a labdarúgó-világbajnokságoké követi. Rengeget igazolt versenyző van szerte a világon. A foci népszerűségének egyik oka végtelenül egyszerű szabályrendszerre, illetve minimális sport-szerigényre. Kis túlzással: aki megbirkózik a les szabályával, az gyakorlatilag szakértőnek mondható. A modern szabályokat egyébként a 19. században dolgozták ki, amikor a rögbi elvált a futballtól.

Vonzó a játék a nézőknek is, hisz a nagy játéktér könnyen átlátható, jól követhető az események. A meccs alatt kiszámíthatatlan a gólszerzés, még az utolsó másodpercben is változhat az eredmény, ez pedig végig feszültséget, állandó izgalmat okoz.

A játékosoknak a nagy távolság miatt remek állóképességre van szükségük. Jó technikákkal brüllözhetnek, látványossá tehetik a játékukat. Baráti társaságok leggyakrabban futballcsapatot alkotva sportolnak, a gyerekek szinte maguktól kezdik el játszani a focit.

– A sikerességet tekintve viszont jelenleg – legalábbis hazánkban – a kézilabda megelőzi a labdarúgást.

– A kézilabda a sikeressége miatt szintén nagyon népszerű. Ez a sportág sem igényel sok sportszert, de a szabályai bonyolultabbak a futballénál, gondoljunk csak a lépésszabályra, a szabaddobásra, a hetesre, a belemenésre... Igazán csak azok tudják élvezni, akik mindezeket a szabályokat ismerik, és kiigazodnak bennük. Kiseb területeren játszunk, kevésbé átlátható a játéktér, a játékosok a kapu előterében tömörülnek, itt kell megoldaniuk a taktikai feladatokat.

Kemény sport, test test ellen harcol. Folyamatosan hol támadni, hol védekezni kell, nagyon mozgalmasság, és viszonylag sok gól születik egy meccs alatt. Kevés az ürességet, kitűnő állóképességet követel a sport. Remek alkalom nyílik a határozott, ugyanakkor fair érdekvérvényesítésre. Ez pedig a „való” életbe is átültethető.

– Nagyon férfias sport.

– És kicsoda női válogatottunk van! A versenysportot abbahagyó hölgyek legtöbbje nem tud elszakadni a kézilabdától – ahogy a férfiak sem –, a család és a munka mellett számos csapatocskára verődik össze heti egy-két alkalommal a sportszarnokokban. Hiányzik a mozgás és a közösségi lét. Néha ez utóbbi még fontosabb is: találkozni a *sporikkal*.

– Érdekes, hogy jó eséllyel megjósolható, később milyen hivatást választ egy focista, és milyen egy kosárlabdázó. Ez ennyire törvényszerű lenne?

– A kosárlabdáról még nem beszélünk, nézzük meg akkor most ezt. E játék a személyiségnek elsősorban azt a területét veszi igénybe, ahol gyorsan kell dönteni, méghozzá összetett megfontolású szempontok alapján. Az előbb említett kézilabdánál is bonyolultabb a szabályrendszere: pontozás, időkorlátok, lépésszabály és a többi. Ebben a játékban a legnehezebb a pontszerzés, hisz felülről kisméretű „kapuba” kell bejuttatni a

labdát. A tanulás fázisában lassan jönnek a sikerélmények, kitartónak kell lenni.

Ebből következők, hogy aki az élet olyan területén szeretne tevékenykedni, ahol sok szabály, kötöttség van, kedvező szimulációs helyzetet talál ebben a játékban. Mik is ezek a szakmák? Jogász, orvos, pénzügyi, gazdasági szakemberek, számítástechnikával foglalkozók, hivatalnokok. Közülük kikapcsolódásként is sokan választják ezt a sportot. Persze az sem árt, ha egyéb adottságuk, például a magasságuk is megvan hozzá...

– Kollégája kiemelte, milyen fontos, hogy ügyeljünk a bal-esetek megelőzésére, és rámutatott, milyen fontos a megfelelő öltözék.

– Az egy-másfél óras meccsek a teljes szervezetet terhelik. Nem szabad elfelejteni, hogy az életkor előrehaladtával az ízületek és izmok veszítenek erejükből, rugalmasságukból. Egyre fontosabbá válik a fokozatos bemelegítés. Persze ezt tehetjük az adott sportág mozgásanyagával is: kapura lövésekkel, dobásokkal, labdavezetésekkel, kontrollált irányváltoztatásokkal. A lényeg, hogy az adott maximális mozdulatsebességet fokozatosan érjük el – legalább tíz percet szánjunk erre.

A ruházattal kapcsolatban pedig legjobb a rugalmas sportmeccs, amely semmilyen helyzetben nem akadályoz bennünket. Érdemes odafigyelni a színösszetételre; egy tarkabarka csapat idővel bal-eset- és hibaforrás is lehet. Ahogy Imre is hangsúlyozta, még ennél is alapvetőbb a jó lábbeli.

– Tanár úr, Ön akkor a csapatsportok mellett teszi le a voksát?

– A csapatjátékok remek alkalmat adnak a társas, közösségi együttléthez. A játék során egyaránt lehetőség nyílik az egyéni képességek kibontakoztatására és az együttműködés gyakorlására. A személyiség a cselekvésben nyilvánul meg a legjobban, és a cselekvés során befolyásolható a leginkább; természetesen ez igaz az egyéni sportokra is. Az, hogy melyiket, melyikeket üzzük, függ az adott iskola lehetőségeitől, később pedig egyéb összetevőktől – többek között lakóhelyünkön a sportlétesítmények meglététől, nagyságától, felszereltségétől. Az a lényeg, hogy minél tovább sportoljunk, mozogjunk. Ha mindig a képességeinknek megfelelő mozgásformát választjuk, akkor egészségünk megőrzése mellett komoly örömforrást biztosítunk önmagunknak és esetlegesen sporttársainknak is.

■ V. GÁNSZLER BEÁTA

Sportolj te is legalább heti 3 × 1 órát! Első lépés: sportolnijo.hu.

»NEM A VILÁGON HASZNÁLTATOS GAZDAG LITURGIAI FORMÁK VESZÉLYEZTETIK HITVALLÁSOS EGYHÁZUNK EGYSÉGÉT!«

Álljunk meg egy szóra!

Grétsy László *Álljunk meg egy szóra!* című, népszerű műsora éveken át futott a Magyar Televízióban. Az adásokban a nyelvészprofesszor egy-egy hibás feliratról vagy éppen rosszul fogalmazott mondatból kiindulva adott nyelvhasználati tanácsokat. Egyházunkban sem árt néha megállni egy szóra és elmerengeni közösen a dolgokon.

Néhány hete D. dr. Harmati Béla püspök úr leírta vívódásait az *Evangelikus Élet* hasábjain, és ezzel vitát indított a liturgikus öltözetek kapcsán. Tubán József lelkész úr október 7-i reflexiójának karcosságát megértem, hisz – megvallom őszintén – magam is zavarónak tartom, hogy egyházunkban a liturgikus mozgalom magyarhoni képviselőit újra és újra pellengérré állítják. Halljuk és olvassuk, hogy „néhányan” akarataikat ráerőltetik a gyülekezetre, az egységet bomlasztják, római katolikus hatás alá kerültek, liturgikus szubkultúrát képviselnek, magas egyházi formákat erőltetnek, stb.

Szemerei János püspök úrnak a november 4-i *Evangelikus Életben* közölt sorai kimondottan fájtak, mert őszintén reméltem, hogy a püspökválasztási procedura végével addigi, a liturgikus megújulással szembeni harcos attitűdje elegánsan megváltozik. Mindenesetre egyházvezetői szinten is elgondolkodtató tény, hogy éppen a Nyugati (Dunántúli) Evangelikus Egyházkerület több jelentős gyülekezetének presbitériuma döntött a liturgikus reform mellett.

Szemerei püspök mostani írásában sem kap egyházunk népe világos választ arra a kérdésre – Tubán József is jogal feszegeti a témát –, hogy miért csak kivonatolva használták és használják gyülekezeteink többségében az énekeskönyvet és a Pröhle-féle *Agendát*. Joggal gondolhatjuk, hogy az *Evangelikus énekeskönyv* és a „régiság” szerkesztői nem azzal a céllal döntöttek annak idején a gazdag anyag mellett, mert az oldalszámot akarták növelni, vagy a római egyház akoljába akarták volna terelni egyházunk népet.

Miért nem valljuk meg végre közömbös bűnbánattal, hogy az elmúlt harminc-negyven év püspöki, lelkészi, kántori gyakorlatának következménye egyházunk mai liturgikus közállapota? Meggyőződéssel állítom, hogy ha e rendek gyakorlatba való átültetése jobban és szélesebb körben megtörtént volna, akkor az új liturgikus könyv bevezetése – a liturgikus viseletekkel együtt – csak finomhangolásnak számítana gyülekezeteinkben. Ezt az adósságot nem lehet örökös kompenzációval és olcsó hangulatkeltéssel rendezni!

Istennek hála, az elmúlt hat évben számos helyen megfordulhattam európai evangelikus gyülekezetekben és konferenciákon. Nem kívánom Skandináviát kiemelni, mert már hallom az ellenzők kórusának hangját: ott nem volt ellenreformáció, stb. stb. Igaz, de azért mégis furcsállom, hogy például termékeny finn egyházi kapcsolataink hatása a liturgia területén alig látszik. A Tamás-mise üde kivételnek számít, bár ennek missziói és liturgikai mozgalomra érése egyházunkban még várat magára.

Nemrég népes delegáció járt Bajorországban, hogy együtt ünnepeljünk a német–magyar testvérkapcsolat hivatalossá válásának huszadik évfordulóját. A záró istentiszteleten megtöltöttük a nürnbergi St. Sebald-templomot. Az ünnepélyes istentisztelet liturgikai szempontból hasonlított liturgikus könyvünk egyszerűbb formáihoz, vagyis így is jóval gazdagabb volt egy átlagos magyarországi evangelikus istentiszteletnél.

Az élet úgy hozta, hogy előző nap szálláshelyünkön, Neuendettelsauiban többedmagammal a diakónia templomába tértünk be. A Mihály-testvérek ünnepi istentiszteletüket tartották, a bajor püspök prédikált. A Mihály-testvérek ünnepi magas színvonalú liturgikus kultúráról és igényességéről tanúskodott: alában szolgáló lelkészek, gregorián zsoltaozás, kiváló igehirdetés és úrvacsoraosztás, emelkedettség jellemezte.

Egy nappal később ugyanez a püspök (dr. Heinrich Bedford-Strohm) a magyar–bajor istentiszteleten szolgált, ahol az öltözetek tekintetében a fekete talár volt meghatározó.

Kit zavar ez ma Bajorországban? Kinek jut eszébe ennek nyomán az albát viselőket bomlasztónak és az egység megbontóinak kikiáltani? Hangsúlyozom, hogy a többségi római katolikus Bajorországban vagyunk! Csak óvatosan tehát az ítélkezéssel! Ha a finnekől nem is, de legalább a bajoroktól tanuljunk valamit!

Magyarhoni evangelikus egyházunk diaszpórahelyzetben él, s ennek talán az egyik legnagyobb veszélye a provinciális gondolkodásmód. Ha körbetekintünk Kelet-Európa evangelikus egyházaiban, láthatjuk, hogy mindenki keresi önmagát a liturgia területén is, de olyan minőségű teológiai munkát még sehol nem tettek le az asztalra, mint Magyarországon. Na persze nálunk volt miből meríteni – *Huszár Gál, Bornemisza Péter, Raffay Sándor, Jánossy Lajos, id. Itt-zés Mihály, Schulek Tibor, Pröhle Károly* és mások!

Miért nem vagyunk erre inkább büszkéek, és miért nem képviseljük ezt lelkesen a hazai protestáns családon belül is? A magyar reformátusság progresszív része is érzi, hogy valamit tennie kell az istentiszteleti élet területén, ahogy erre a világ reformátusai között már számos példát találunk.

Persze ha egy inga túlzottan kileng az egyik irányba, akkor hosszabb az út vissza, a középpont felé. A hollandiai evangelikusok kis serege nem félt felvállalni, amikor jogilag egyesültek református testvéreikkel: segíteni akarunk protestáns testvéreinknek a gazdagodás útjára lépni.

A liturgiába zárkózás kétségtelenül lehet tünet is az egyház életében, ami gyakorta az önazonosság-keresés és a kompenzáció jele, vagy egyszerűen protestálás a protestáns egyházakban eluralkodó lelki sivárság és igénytelenség ellen. Magyarországon a liturgikus mozgalom szerves fejlődés része, amely gyülekezeteink életének gazdagítását szolgálja. Meg kell értenünk és újra kell gondolnunk az istentisztelet teológiáját! Erre éppen reformátori örökségünk kötelez, az ökumenikus dimenzióról nem is beszélve.

A mostani vitát az öltözetek váltották ki. Igen, ezen a területen valóban rendet kell tenni! Ez persze nem *talár (Luther-kabát) kontra alba* kérdése, hanem kezdődik a liturgikus magatartással, a papi civil formáival, a püspöki kereszt viselésének szabályaival, a stólák szimbolikájával, a magyar hagyományban már korábban elterjedt, talárszerű, de öltöny formájú viselet felelevenítésével, újszerű viseletek tervezésével kórustagoknak és lektoroknak, majdani diakónusoknak, női lelkészeknek, konfirmandusoknak, akár az ezüst esperesi kereszt bevezetésével bezárólag. Mindez fontos és teológiai szempontból végiggondolandó feladat, amely egyházi textilművészetünknek is új lendületet adhat. Most már ideje ilyen dolgokról is beszélni!

Álljunk meg tehát egy szóra, és lásuk be végre: *Nem a világon használatos gazdag evangelikus liturgiai formák veszélyeztetik hitvallásos egyházunk egységét! Az egységet számos más agasztó tény és jelenség veszélyezteti, amelyekről alig esik szó egyházunk fórumain.* Ne féljünk a liturgikus élet gazdagodásától, hanem dolgozzunk és tanuljunk bátran! Nemzedékünk esélye és kötelessége, hogy megteremtse a teológiai értelemben koherens evangelikus istentisztelet kereteit. Munka van elég, ne tétovázzunk, amíg időnk van!

■ GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY lelkész (Szombathely)

Dolgos egyházkerületi közgyűlés

Tanácskoztak a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület küldöttei

► A szeptemberben Kőszegen megrendezett alakuló közgyűlés után az elmúlt hét szombatján immáron rendes őszi tanácskozásokra gyülekeztek a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület székházában a kerületi közgyűlési küldöttei.

Dr. Percze Sándor győr-ménfőcsanak-i lelkész nyitóáhítata után egyházkerületi tisztviselők és bizottsági tagok eskütétele következett: azoké, akiket a szeptemberi alakuló közgyűlésen választottak meg, de akkor nem voltak jelen, így esküt sem tudtak tenni.

Az ünnepi aktust követően a közgyűlés jelöltek általított a felsőbb egyházkerületi testületekbe, az országos munkaügyi bizottságokba.

A hosszadalmas jelölési procedú-

mény, ünnepség részese volt, és az egyházmegye elnökségeivel, lelkészi karával is találkozni tudott.

A beszámoló után Szemerei János tájékoztatta a közgyűlés tagjait az egyházkerületi honlap helyzetéről. A grémium határozatban rögzítette, hogy a kerületben történt eseményekről beszámoló anyagoknak először az egyházkerület honlapjára kell felkerülniük, csak ezután kaphatnak nyilvánosságot más internetes felületeken. A régebb óta szünetelő egyház-

A közgyűlés munka közben

rát az egyházkerület elnökségének beszámolóit követték. Szemerei János püspök az alakuló közgyűlés óta eltelt időszak munkájáról számolt be. Beszélt a választásokról, és reményét fejezte ki, hogy ezek lezárásával nyugodtabb, építkező időszak kezdődhet az egyházkerületben; erre nagy szükség lenne, mert nehéz helyzetben sok munka vár a szolgálattevőkre. Jelentésében a püspök kitért a kerület lelkészi ellátottságára, és elmondta, hogy november elsejével az osztrák határon átnyúló ifjúsági munka indul a burgenlandi szuperintendens támogatásával.

A püspök elnöktársa, Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő beiktatása augusztus 26-án volt, így ő az elmúlt három hónapot értékelte jelentésében. Ez idő alatt mintegy hatezer kilométert autózott, sok gyülekezetben megfordult, sok örömteli ese-

kerületi lap, a *Dunántúli Harangszó* kapcsán elhangzott, hogy a tavaszi közgyűlésre költségvetést kell készíteni az újság újrarendezésére vonatkozóan, illetve felmérést kell elvégezni azzal kapcsolatban, hogy milyen olvasói igény mutatkozik a gyülekezetekben a tervek szerint negyedévente megjelenő újság iránt.

A tájékoztató végén Adámi Mária püspöki asszisztens bejelentette, hogy decemberben – hasonlóan a múlt évhez – *Dunántúli krónika* címmel megjelenik egy tetszetős kiadvány, amely összefoglalja mindazt, ami az egyházkerületben ebben az esztendőben történt, de a választásokra tekintettel egyfajta adattárként is fog szolgálni.

Az egyházkerületi közgyűlés a jövő évi programok véglegesítésével zárta munkáját.

■ KISS MIKLÓS

Lenti a trianoni döntés következtében vált határtelepüléssé. A szocializmus első esztendeiben mindezt tovább súlyosbította, hogy ez az akkori aktuális mumus, a titói Jugoszlávia szomszédságát jelentette. Sok egyéb tényező együttes közrejátssza mellett leginkább ezek járultak hozzá évtizedes elszigetelődéséhez. Ahhoz, hogy az 1960–70-es évekre – kimondva, kimondatlanul, nem túl hízogó módon – egyfajta „fegyenc-telep” volt Magyarország térsége.

Mindez azonban már a múlté. Az elmúlt években a térség vezető államának, az osztrák színvonalat közelítő Szlovéniának szomszédságában takaros városkává változott. Az egyetlen kivétel, a múlt egyetlen ránk vetülő sötét árnyát várának állapota jelenti. Itt még komoly áttöresre lenne szükség! Egy hatalmas magtár

KIRÁNDULÓ GYÜLEKEZETEK FIGYELMÉBE

Lenti vára

hasonlító – és valóban, az 1700-as évektől ekként szolgáló – épület lepusztultan és elhagyatottan várja sorsának jobbra fordulását.

A Zalaegerszegről vezető főút mentén fekvő, de a városközpontból gyalogosan akár pár perc alatt elérhető erődítményt feltehetően a tatárjárást követően indult várépítési program részeként emelték. Felépültének dátuma és építetőjének személye ismeretlen. Első említése IV. László király idejéből, 1278-ból származik.

Tulajdonosai gyakran változtak. Védelmi szerepet, várurainak apróbb csatározásai után, a török idő-

ben kapott: az egyre északabbra húzóódó végvárrendszer részévé vált. Pusztulása az oszmán hódítók távoztával, Habsburg-segítséggel következett be.

„Újrahasznosításakor”, magtárrá történő átalakításakor megmaradt elemeit használták fel, melyek közül a legszembevetőbb egykori bástyájának mostani sarokfunkciója. A pincében is a vár középkori részletei találhatók.

A külső védelmet szolgáló valamikori vízesárok napjainkban a helyi horgászok paradicsoma.

■ – REZSABEK –

REZSABEK NÁNDOR FELVÉTELE

Ahogy az *EvÉlet* előző számában már olvashatták, 2013-ban az újság lapszámoként 275 forintba kerül. Az éves előfizetési díj 14 300 Ft, a féléves 7150 Ft, a negyedéves 3575 Ft, a havi 1195 Ft lesz.

De hogy ne csak kellemetlen hírrel szolgáljunk: kiadónk emellett előfizetési kedvezménnyel, pontosabban ajándék hónapokkal „jutalmazza” azokat, akik új előfizetőt toboroznak a lap olvasótáborába. Támogatási akciónk újbóli meghirdetésével pedig továbbra is azoknak szeretnénk segíteni, akik anyagi okok miatt kényeszerülnek a lapelőfizetés lemondására. A részletekről alább olvashatnak.

Páratlan páros kedvezmény

Páratlan páros akciónk keretében továbbra is jelentős kedvezménnyel hosszabbíthatja meg előfizetését, ha egy új előfizetőt toboroz az *Evangelikus Élet* olvasótáborába – ráadásul az új előfizető is kedvezményben részesül!

Ha tudomása van arról, hogy gyülekezetében – ismerősei, barátai kö-

reben – valaki fontolgatja, hogy előfizet a lapra, hívja fel figyelmét akciós ajánlatunkra, és szövegetkezzenek! Önnek mindössze annyit kell tennie, hogy – mielőtt meghosszabbítja meglévő saját előfizetését (azaz díjbekérő levelünk kézhezvételét követően postán vagy banki átutalással befizeti az előfizetési díjat) – kapcsolatba lép az *Evangelikus Élet* szerkesztőségével, és megadja annak az új előfizetőnek a nevét és az elérhetőségét (postázási címét és esetleg a telefonszámát), aki az Ön közvetítésével készül megrendelni lapunkat.

S hogy milyen kedvezményekre számíthat? Ha Ön negyedéves hosszabbítja meg előfizetését, akkor további egy hónapig ingyen kapja újságunkat. Dönthet ennél nagyobb időtartamú hosszabbítás mellett is, ez esetben arányosan nő az „ajándék hónapok” száma: féléves előfizetéshez két, háromnegyed éveshez három, egész

éveshez pedig négy további hónap az ajándék. Az „ajándék hónapokat” természetesen akkor írjuk jóvá az Ön számára, amikor az Ön által megnevezett személy ténylegesen előfizetett az *Evangelikus Életre*. Lapunk új előfizetői szintén előfizetésük időtartamának függvényében kapják majd további egy, két, három vagy négy hónapra át ingyenesen az újságot.

Előfizetői támogatási akció

Tisztában vagyunk azzal, hogy bizonyára most is lesznek, akik nem tudják tovább vállalni az előfizetés terhét. Ezért – ahogyan az elmúlt években is tettük – szeretnénk segíteni nekik abban, hogy mégis tovább olvashassák a lapot.

Azt kérjük előfizetőinktől: ha módjuk van rá, akkor az előfizetési díjnal nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz, hogy a befolyt összeggel támogatni tudjuk olyan olvasóink előfizetését, akik számára az előfize-

tési díj előteremtése nehézséget okoz. A támogatás befizetéséhez kérjenek munkatársunktól egy plusz csekk-szelvényt, vagy pedig a kiküldött csekken saját előfizetési díjukon felül az e célra szánt összeget is fizessék be. Ez utóbbi esetben a csekk (vagy az átutalás) *Közlemény* rovatába feltétlenül írják be, hogy „plusz előfizetői támogatás”, illetve ennek pontos összegét.

Várjuk azok jelentkezését is, akik anyagi okok miatt kényeszerülnek a lap lemondására. Kérjük, egyértelműen jelezzék ezt számunkra, hogy a beérkezett támogatásokból segíteni tudjuk az előfizetésüket.

A tavaly novemberben is meghirdetett támogatási akciónk eredményeképpen 160 előfizetőtől kaptunk nagyobb összeget a szükségesnél; az összegyűlt támogatás 183 135 Ft volt. Ezúton is köszönjük ezt mindazoknak, akik fontosnak tartották, hogy támogatassák azokat az evangélikus test-

véreiket, akik csak így módon juthatnak rendszeresen hetilapunkhoz.

Ha a támogatási akcióval, a páratlan páros kedvezménnyel vagy saját előfizetésükkel kapcsolatban bármilyen kérdésük, észrevételük van, forduljanak bizalommal szerkesztőségünk illetékes munkatársához, *Balla Mária*hoz, aki készséggel áll rendelkezésükre (e-mail: maria.ball@lutheran.hu). Az *Evangelikus Élet* szerkesztőségének elérhetőségei: 1085 Budapest, Üllői út 24. Telefon: 1/317-1108; 20/824-5519. Fax: 1/486-1195. Elektronikus leveleiket az elofizetes@evelet.hu címre küldhetik el. Még mielőtt elfelejtjenek: azon előfizetők között, akik 2013. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes *Evangelikus Élet*-előfizetéssel rendelkeznek sorsolást tartunk. A nyertes másodmagával térítésmentesen vehet részt a balatonszárszói *Evangelikus Konferencia- és Missziói Otthon* pünkösdi hosszú hétvégéjén (2013. május 17. és 19. között), péntek vacsorától vasárnap ebédig!

■ KENDEH K. PÉTER,
a *Luther Kiadó* igazgatója

HIRDETÉS

Felvétel a Deák Téri Evangelikus Gimnáziumba

A Deák Téri Evangelikus Gimnázium felvételt hirdet a 2013/2014-es tanévre nyolc- és négyosztályos tagozatára olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztyén – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani.

Felhívjuk a jelentkezők figyelmét, hogy gimnáziumunk csatlakozott az egységes (központi) felvételi rendszerhez. Mindenkinek, aki nálunk szeretne tanulni, december 10-éig jelentkeznie kell a központi, általános tantervű írásbeli felvételi vizsgára.

A jelentkezéssel kapcsolatos információkért keressék fel az iskola honlapját (www.deakteri.hu) vagy a felvételi eljárásért felelős igazgatóhelyettest, *Victor Mónikát*.

HIRDETÉS

Adventi evangélikációs sorozat

A kispesti evangélikus gyülekezet szeretettel hív minden érdeklődőt adventi evangélikációs sorozatára.

Igehirdető: *Ittész István* nyugalmazott evangélikus lelkész. Az igehirdetés mellett előadást tartunk *Túrmezei Erzsébet* életéről.

A sorozat alkalmai november 30-án 18 órakor; december 1-jén 17 órakor; december 2-án 10 órakor és 17 órakor kezdődnek.

HIRDETÉS

Újra lesz ProChrist evangélikáció!

A *ProChrist* az evangélikáció egyik különös és modern formája, amely a legkorszerűbb technika felhasználásával juttatja el a Jézus Krisztusról szóló örömmüzenetet Európa számos országába.

2013. március 4. és 11. között műholdas élő közvetítés segítségével több száz gyülekezet kapcsolódhat be a németországi rendezvény nyolc alkalomból álló programjába. A különleges istentiszteletek magját *Ulrich Parzany* evangélikus lelkész hitébresztő igehirdetése alkotja, az egyes témákban való elmélyülést pedig színjátás és pantomim, különböző hagyományos zenei műfajok, valamint gospel- és dicsőítő énekek is elősegítik.

A magyar nyelven tolmácsolt evangélikáció közvetítését olyan gyülekezeteknek ajánljuk, amelyek fontosnak tartják a missziót, szeretnék közösségüket lelkileg megerősíteni és új lendülettel felfrissíteni gyülekezeti életüket.

Kapcsolódjon be gyülekezetével Európa legnagyobb istentiszteletébe, jelentkezzen a prochrist.hu internetes oldalon!

HIRDETÉS

Keresztyén adventi könyvvásár Budapesten

Szeretettel várnak minden érdeklődőt a szervezők és a részt vevő kiadók a december 7-én és 8-án (pénteken és szombaton) megrendezendő keresztyén adventi könyvvásárra, melynek helyszíne az előző évekhez hasonlóan a Lónyay Utcai Református Gimnázium és Kollégium (Budapest IX. ker., Kinizsi u. 1-7.). Nyitva tartás: pénteken 14-től 20 óráig, szombaton 9-től 17 óráig. Idén is ruhatár és büfé teszi kényelmesebbé a vásárlást.

Jöjjön el, látogassa meg a *Luther Kiadó* standját, és vásároljon 10–50% kedvezménnyel! Kérje regisztrációs lapunkat, hogy Ön is a *Luther Könyvklub* tagja lehessen, és saját kiadványainkból állandó 20%-os kedvezményben részesülhessen. Előrendelést december 3-ig tudunk felvenni a kiado@lutheran.hu címen.

Istentiszteleti rend • 2012. november 25.

Szentháromság ünnepe után utolsó (örök élet) vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 2Pt 3,3–14; Ézs 65,17–25. Textus: Mt 25,14–30. Énekek: 493., 454.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Agod Anett; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Horváth Ferenc; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidélusz Gábor; de. 11. (úrv., kantátázenés istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv., emlékező istentisztelet) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románé Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karacsony S. u. 31–33.** de. 9. Románé Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) Thurnay Béla; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zuglói, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kovácsné Sterczler Rita; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsavéglő u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Éva; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára. Összeállította: BODA ZSUZSA

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

SZÜLETÉSNAP? NEVNAP? KARÁCSONY?

Lepje meg magát, családtagjait vagy barátait az *Evangelikus Élet* digitális előfizetésével!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Ha Tata, akkor vadlúd

► Néhány hónappal ezelőtt e rovatban jelent meg interjú *Csonka Péterrel*, aki a tatai vadlúdkadalom megálmodója és főszervezője. Az Európa-szerte egyedülálló rendezvényt november 24-én már tizenkettedik alkalommal rendezik meg. E sorok írója az alábbi kedvcsinálóval búcsúzik – majd két év után – az *Üzenet az Ararátról* rovatvezetői posztjától.

A tatai Öreg-tó a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek védelmére létrehozott Ramsari egyezmény hatálya alá tartozik, és része az Európai Unió *Natura 2000* hálózatának is. Egyedülállóvá teszi a helyet az, hogy a félénnek ismert vadludak a város szívében, szinte testközelből láthatók, hiszen a tavat teljesen körülveszi a település.

Az a település, amelyet a vizek városának is neveznek, és amelyet a természet és a kultúra találkozása varázslatosá tesz. A rendezvény a vadludak ki- és behúzása mellett számtalan más programmal is várja az érdeklődőket: lesz kutyás és selymázbemutató, csillagoségbolt-megfigyelés, előadások az év madaráról, az egerészölyvről, az év hullőjéről, a látatlan gyíkról, a parlagi sas védelméről és még sok más érdekes témáról. A rendezvény díszvendége ebben

az évben a harmincöt éves Bükki Nemzeti Park.

Az itt telelő vadludak Hollandia és Németország érintésével Skandináviából és Szibériából érkeznek. Az első csapatok szeptember végén, október elején jelennek meg, és márciusban indulnak vissza sarkvidéki fészkelőterületeikre.

Bár általában vadlúdvonulásról beszélünk, nem egyetlen vadlúdfaj figyelhető meg a tatai tavon. Az Öreg-tó igazi nevezetessége a vetési lúd, hiszen ez a lúdfaj tette nemzetközi jelentőségűvé ezt a helyet, amely az egyik legfontosabb telelőhelyének számít. Magyarországon a vetési lúd nem áll természetvédelmi oltalom alatt. Érdekessége, hogy monogám faj, párját egy életre választja, igen erősek a családi kötelékei. Nem áll védelem alatt a nagy lilik sem.

A nyári lúd, Európa legnagyobb természetű vadlúdjá viszont védett, hazánkban nem vadászható, természetvédelmi értéke ötvenezer forint. Magyarországon rendszeresen fészkel, Komárom-Esztergom megyében negyven-ötven párra tehető a fészkelő madarak száma. Hazai állománya lassan, de folyamatosan növekszik, ami a vadászati tilalommal, illetve fészkelőhelyeik fokozott védelmével magyarázható. A Tata környéki halastavakon két-háromszáz madár tartózkodik egész évben, a vonulási csúcspanyaszban azonban ezeröttszáz-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

ezerhatszáz is lehet. Érdekesség, hogy az Öreg-tavat kerülik; nagyobb, több száz egyedből álló csapattal itt ritkán lehet találkozni.

Igen ritkán szem elé kerülnek nagyon ritka fajok is, amelyek megjelenésére éveket is kell várni, felbukkanásuk tehát igazi eseménynek számít. Ezek közé tartozik a rövidcsőrű lúd, a kanadai lúd, a kis lilik, az apácalúd, az indiai lúd, az örvös lúd, a sarki lúd vagy a vörösnakú lúd.

A kis lilik és a vörösnakú lúd természetvédelmi szempontból kiemelt faj. A kis lilik napjainkra már szinte a kipusztulás szélére sodródott, globálisan veszélyeztetett faj, amely hazánkban is fokozott védelem alatt áll, természetvédelmi értéke egymillió forint. Az Öreg-tavon általában magányos példányai láthatók. Globálisan veszélyeztetett a vörösnakú lúd is, ennek csak kisebb csapatai vetődnek a Kárpát-medencébe.

Érdemes tehát felkeresni a tatai Öreg-tavat, és nemcsak a vadlúdkadalom idején, hiszen a madarak ki- és behúzását a hét bármelyik napján meg lehet figyelni. Aki viszont november 24-én látogat el oda, annak ismét nagyszerű élményben lesz része.

■ SÁNTA ANIKÓ

EVÉL&LEVÉL

Családi hétvége Balatonszárszón

Nem volt nehéz dolga *Tamásky Tamásnak* és *Tamásky Tamásné Zsókiának*, a zuglói gyülekezet lelkeszeinek, amikor a *Jelek és csodák* mottóval meghirdetett reménység vasárnapi családi hétvégére hívogattak résztvevőket. A három alkalommal megtartott kirándulásra hatvanötven jelentkező, így nemcsak megszálltuk, de csaknem meg is töltöttük a most a medrében visszahúzódt Balaton partjának közkedvelt lutheránus fészket.

Kint már sötét volt, mikor sorban befutottak a családok. Sokan régebből ismerték egymást, mások csak látásból. Nyolc óra is elmúlt, amikor megkezdődhetett a vacsora utáni program: vidám vetélkedőn hangolódhattunk rá az elkövetkezendő hétvégére. A pénteki naptól az összejövetel jelmondatát magyarázó áhítatot hallgatva búcsúztunk el.

Borús idővel indult a szombat, de ez sem szegte kedvét a vidám társaságnak. Tíz óra körül elindultunk első állomásunkra, a somogytúri Kunffy Lajos Emlékmúzeumba; ezt abban a házban rendezték be, amelyben a múlt század ismert festője élt és alkotott.

A következő célpontunk Ecseny volt, ahol már várt bennünket *Köszegyhény Raczko Zsuzsanna* lelkes asszony és gyülekezetének kicsiny csapata. Az ebédre feltálat pompás disznótoros és a sütemények nemcsak vendégszeretetükről tanúskodtak, hanem bepillantást engedtek a hagyományos somogyi konyha utánozhatatlan ízvilágába. Nem sokáig maradtak megrakva a tálak... Köszönet a szíves vendéglátásért.

Felsétálva a templomhoz újabb meglepetés várt ránk. A „Tutyisok” Ecsenyi Sváb Hagyományörző Egyesület mutatta be hagyományos lábbelijük, a tutyi elkészítése kapcsán a svábok – illetve az őket Liza néniként és Szepi bácsiként megjelenítő két figura – régi időköt idéző mindennapjainak egy szeletét. A zenével, szellemes összekötő szöveggel megtartott előadás szívtanulást sikert aratott.

Visszatérve Balatonszárszóra a kiadós vacsorát bibliaismereti vetélkedő, a nap zárásaként pedig a bűnbocsánat csodájáról elmélkedő áhítat követte. Akinek volt hozzá kedve, utána még bekapcsolódhatott egy jó beszélgetésbe, a kicsinyek pedig egy kis játékba és mesélésbe.

A vasárnapi istentiszteletet a gyerekek szolgálata színesítette. Felvonultak a kézműves-foglalkozáson készített állatkák, gitár kísérte mellett szólt az ének, s mindenkinek jutott valamilyen szerep, aki vállalkozott a szereplésre.

Az úti áldás előtti imádságban közösen mondtunk köszönetet a gondosan, professzionálisan megszervezett hétvégéért s mindazért, amit kaptunk: jó társaságot, okos gondolatokat, tartalmas programot, testvéri szeretetet, szép környezetet és finom testi táplálékot.

GYARMATI GÁBOR (Budapest-Zugló)

„Én így látom” – a külsőségekről

Tisztelt Szerkesztőség!

A liturgiai változtatások jelentősége túl van értékelve. Nem vagyunk egyformák, de a templomban a békesség megerősítésére való törekvés lehetne a cél! Megoszt vagy megerősít a külsőségek változtatása? Nem csak pótcselekvés, konfliktuskeresés az „így látom” érvényesítésére való törekvés? Mert akkor csak ellensége az egyetértésnek. Gyengességünkben: erős vár a mi Istenünk!

HILOCZKI ANDRÁSÉ (Budapest)

XII. adventi keresztény könyvvásár Győrben

Szeretettel várunk minden Győr környéki érdeklődőt a Széchenyi István Egyetem aulájában december 5-én, szerdán 9-től 17 óráig megrendezendő, immár hagyományos adventi könyvvásárra.

A Luther Kiadó 15% kedvezménnyel vár minden kedves vásárlót, gyülekezetet! Előrendelést november 30-ig tudunk elfogadni a kiado@lutheran.hu címen, így a megrendelt könyveket postaköltség nélkül vehetik át.

Kérje standunknál regisztrációs lapunkat, hogy Ön is a *Luther Könyvklub* tagja lehessen, és saját kiadványainkból *állandó 20%-os kedvezményben* részesülhessen!

HIRDETÉS

Meghívó adventi jótékonyági hangversenyre

Szeretettel meghívjuk a Deák Téri Evangélikus Gimnázium adventi jótékonyági hangversenyére, amely december 7-én, pénteken 18 órakor kezdődik a Deák téri evangélikus templomban (Budapest V. ker., Deák Ferenc tér 4.). A koncerten a gimnázium tanulói, zenei együttese és vendégei muzsikálnak. A belépés díjtalan. A hangverseny után összegyűjtött adományokat a gimnázium javára fordítjuk.

HIRDETÉS

Szja-1% – Mezei József Evangélikus Alapítvány

A Mezei József Evangélikus Alapítvány a 2011. évi szja-bevallásokban felajánlott 1%-okból 2012. október 30-án 123 917 Ft támogatást kapott. Ezúton szeretnénk megköszönni mindazoknak, akik a személyi jövedelemadójuk 1%-áról a dunakeszi evangélikus alapítvány javára rendelkeztek.

Kérjük, hogy az szja-törvény adta lehetőséget kihasználva adójuk 1% -áról a következő évben is alapítványunk javára rendelkezzenek.

Örömmel tájékoztatunk minden olvasót, hogy 2011-ben templomunk harangjainak elektromos szerkezetét cseréltettük le 494 250 Ft értékben; az összeget a Mezei József Evangélikus Alapítvány adományából fizettük ki. 2012-ben a templom gyülekezeti termében az előregedett és meghibásodott gázcirkó cseréjét szeretnénk megoldani.

Az alapítvány kuratóriuma

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!
Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Kerekasztal-beszélgetés Luther és a reformáció örökségéről

A Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága és a Magyarországi Luther Szövetség december 8-án, szombaton délelőtt 10 órakor a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezet nagytermében (Budapest V. ker., Deák tér 4. I. emelet) kerekasztal-beszélgetést szervez, amelynek témája: *Hogyan tekintenek Luther és a reformáció ötszáz éves örökségére a testvéregyházak?* A beszélgetés résztvevői: dr. Imrényi Tibor ortodox c. esperes, dr. Kránitz Mihály római katolikus teológus, egyetemi tanár, dr. Szabó István református püspök, Csernák István metodista szuperintendens, Papp János baptista egyházelnök, dr. Fabiny Tibor evangélikus egyetemi tanár.

A résztvevők arra keresik a választ, hogy ötszáz év után mennyiben változott felekezetük képe a reformáció megítélésében, s hogy ma mit vállalnak és mit nem vállalnak a lutheri örökségből. A beszélgetés moderátora: dr. Lackner Pál programkoordinátor, a Luther Szövetség alelnöke, volt tábori püspök.

Az alkalomra szeretettel várjuk!

DR. FABINY TAMÁS evangélikus püspök, a reformációi emlékbizottság elnöke
DR. FABINY TIBOR egyetemi tanár, a Magyarországi Luther Szövetség elnöke

HÍREK, HIRDETÉSEK

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

APRÓHIRDETÉSEK

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Kazánok (mindenféle típus) jótállási jeggyel eladók – 20/405-1618.

Köszönet

Dr. Nagy Gyula ny. püspök-elnök – betegsége miatt – ezúton köszöni meg mindenkinek a számára küldött születésnapjok kívánóságokat és köszöntéseket.

Pódiumbeszélgetés a szívről és a szívsebészetről

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán, november 26-án, hétfőn 18.30-kor a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) podiumbeszélgetést tartunk *A szívről és a szívsebészetről kötetlenül* címmel. Előadó: dr. Szabolcs Zoltán szívsebészprofesszor, moderátor: dr. Vezekényi Ursula.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

A Magyarországi Luther Szövetség éves közgyűlése

A Magyarországi Luther Szövetség elnöksége tisztelettel és szeretettel meghívja tagjait és minden érdeklődőt éves közgyűlésére és konferenciájára december 8-án, szombaton 8.45-re a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezet nagyertermébe (Budapest V. ker., Deák tér 4. I. emelet). Ha a 8.45-re meghirdetett közgyűlés a kezdés időpontjában nem tartózkodhat, a közgyűlést az eredeti napirenddel 9 órára ezennel összehívjuk.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 25-étől december 2-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.05 / Bartók rádió Hang-fogó Benne: Charpentier: Magnificat</p> <p>10.00 / Duna Tv Számúzott magyar irodalom Takaró Mihály műsora</p> <p>11.20 / M1 Református ifjúsági műsor</p> <p>12.50 / Duna Tv Csak egy telefon (magyar játékfilm, 1970)</p> <p>15.05 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzeneiről Kodály egyházzeneje</p> <p>21.00 / Bartók rádió Az emberi hang dicsérete Benne: Bach: h-moll mise</p> <p>0.00 / M2 A szabadság mámora (dél-afrikai dokumentumfilm)</p>	<p>7.35 / Duna Tv Valóságos kincsesbánya – Nap, föld, víz, szél: végtelen a magyar energia (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>12.15 / Duna Tv Magyar első (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Az első magyar taxik</p> <p>14.00 / Bartók rádió A hét zeneszerzője: Leos Janáček Az orgonatanár és népzenekeutató</p> <p>18.15 / Pax Tv Szevik püspök (portréfilm)</p> <p>20.30 / Duna World Kossuth, magyarok Mózese – Töredékek a Kossuth-kultuszról (magyar dokumentumfilm)</p>	<p>13.28 / Bartók rádió A Szent Efrém férfikar hangversenye Benne: Zombola Péter: Otche nash (Miatyánk)</p> <p>20.55 / Duna World Találkozások Tamási Áronnal (magyar dokumentumfilm)</p> <p>21.00 / Duna Tv Cuki hagyatéka (amerikai játékfilm, 2000) (113')</p> <p>22.37 / Bartók rádió Inzermezzo Benne: Monteverdi: Dixit Dominus</p> <p>22.40 / M1 II. Károly szenvedélyes élete (angol történelmi filmsorozat) 4/1. rész</p> <p>1.30 / Tv2 Ébrenjárók (magyar film, 2002) (102')</p>	<p>9.05 / Bartók rádió Hang-fogó Benne: Bach: Meine Seel erhebt den Herren</p> <p>9.35 / Duna Tv Napok, évek, évszázadok Tökéczi László műsora</p> <p>10.15 / M2 Kocsis Zoltán Chopin-műveket zongorázik</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebemded bízunk eleitől fogva...” A református egyház félévűje</p> <p>21.00 / Duna Tv Körbe zárva (amerikai-angol-kanadai játékfilm, 2007) (118')</p> <p>23.00 / Bartók rádió Jazzport Válogatás Paco de Lucía 2010-es koncertfelvételeiből</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>13.05 / Kossuth rádió Rádiószínház – Főszerpeben: a Nemzet Színésze Kedvenc műveiből Törőcsik Mari válogat</p> <p>14.00 / Bartók rádió A hét zeneszerzője: Leos Janáček Vokális művek</p> <p>20.00 / Duna World Haza! Haza? – Hat fénykép New Yorkból (magyar dokumentumfilm)</p> <p>21.00 / Duna Tv Dögkeselyű (magyar játékfilm, 1982) (109')</p> <p>23.05 / Duna Tv MűpArt classic Gálaest a tánc világnapja tiszteletére</p> <p>23.30 / Bartók rádió Ars nova Benne: Huszár Lajos: LXIX. zsoltár</p>	<p>9.30 / Duna Tv „Harangok zúgnak bennem” Egy óra Csoóri Sándorral</p> <p>15.55 / Duna World A hazai agykatás műhelyeiből</p> <p>17.00 / Pax Tv A királyok története Saul, Dávid, Salamon</p> <p>19.44 / Kossuth rádió Biciklizós dalok Részletek Gryllus Vilmos lemezéről</p> <p>22.20 / Duna Tv Tíz tél (olasz-orszag játékfilm, 2009) (96')</p> <p>22.45 / M1 Shakespeare: A makrancos hölgy A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompá Miklós Társulatának előadása felvételről</p>	<p>6.50 / Duna Tv Világvédtet lehetne (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>A fertőrákosi köfejtő</p> <p>8.40 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)</p> <p>9.05 / Bartók rádió Hang-fogó Benne: Vivaldi: Stabat Mater</p> <p>16.54 / Bartók rádió Rádióhangversenyek Benne: Liszt Ferenc: Genfi harangok</p> <p>18.05 / Kossuth rádió 130 év – 130 dal Szvorák Katalin énekművész zenés portréja</p> <p>20.15 / M1 Csak tudnám, hogy csinálja (amerikai film, 2011) (86')</p> <p>21.45 / M1 Szimfonik Live 2.0 (koncertfilm)</p>	<p>7.35 / Duna Tv Világ-Nézet Püspökkenyer</p> <p>9.05 / Bartók rádió Hang-fogó Benne: Händel: F-dúr orgonaverseny</p> <p>9.30 / Mezzo Tv Angol karácsony a King's College kórusal</p> <p>10.00 / ARD1 (német) Evangelikus istentisztelet</p> <p>10.45 / M1 Metodista magazin</p> <p>11.20 / M1 Evangelikus templomok (ismétlés: 14.20 / M2)</p> <p>15.05 / Bartók rádió Jubilato Deo Évszázadok egyházi muzsikája</p> <p>24.00 / M1 MűpArt classic Ágnes koncertje</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evetel@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evetel.hu.
Előfizetés: elofizetes@evetel.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkárság (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evetel@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyí Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Kónsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** **Terjeszti a MediaLOG Zrt.** **Terjesztési ügyekben reklamáció** a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evetel@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evetel.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

November 25. (vasárnap)

Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodákat tett! Zsolt 98,1 (Ef 5,19; Mt 25,1–13; Jel 21,1–7; Ézs 26,7–19) Ahogyan a kegyelem napról napra megújul, és Isten mindennap új csodákkal halmoz el bennünket, úgy fakad a mi szívünkben is mindennap új hála és öröm. Az éneklő szív nem fárad bele Isten dicséretébe, hanem a nehézségekben is erőt merít abból, hogy frissen, félelemtől szabadon zengheti a Csodatevő erejét.

November 26. (hétfő)

Nem tisztátalanságra hívtak el minket az Isten, hanem megszentelődésre. Aki tehát ezt megveti, az nem embert vet meg, hanem az Istent, aki Szentlelkét is reátok árasztja. 1Thessz 4,7–8 (Péld 8,13a; 5Móz 34,1–7/8; Ézs 56,1–8) A keresztény ember számára az éltszentség nem választható lehetőség, amelyet tetszése szerint elutasíthat vagy vállalhat. Szentnek lenni elhívás. Isten hívása felénk, hogy olyanná váljunk, mint ő. Legyünk szentek, mert a mi Istenünk szent. Számomra a „szent”, ha emberre mondjuk, nem minőségjelző, hanem birtokos jelző. Nem azt mutatja, milyen vagyok én a saját erőmből, hanem azt, hogy kihez tartozom, és a Szent Isten mivé formál engem. Ne vessük meg hát a szentséget, hanem fogadjuk be Isten Lelkét, aki képes megtisztítani és átalakítani!

November 27. (kedd)

Tartsátok meg és teljesítsétek azt, amit Istenetek, az Úr, megparancsolt nektek, ne térjete el attól se jobbra, se balra. 5Móz 5,32 (Mk 12,29–31; 1Pt 1,13–21; Ézs 56,9–57,13) Mind ismerjük azt az érzést, amikor eltévedünk, és nem tudjuk, hol vagyunk. Ugyanez történik az életünkben, ha eltérünk Isten akaratától. Elvesztjük a kijelölt útvonalat, és egyszer csak a sötétségben, az elhagyatottságban találjuk magunkat. Ha kompromisszumot kötünk a bűnnel, eltérünk attól, amit Isten világosan mondott nekünk, hamar elveszünk az ismeretlen rengetegben. Milyen jó, hogy ő az egy elveszett bárány után is elindul, hogy megkeresse!

November 28. (szerda)

Jézus ezt mondta Mártnának: „Nem mondtam-e neked, hogy ha hiszel, meglátod az Isten dicsőségét?” Jn 11,40 (Ez 12,25; 1Kor 3,9–15; Ézs 57,14–21) Hétköznapi életünkben gyakran nem éppen a dicsőség az, ami körülvesz bennünket. Amikor Mártnának meg kellett állnia a testvére sírja mellett, a fekete gyász az ő tekintetét is elhomályosította. Csak földi szemmel látott. Jézus az élet fényével tör be ebbe a sötétségbe. Így hoz reményt nekünk is naponként, akármilyen veszteséggel, fájdalommal vagy teherrel kell szembenéznünk. Isten dicsősége a keresztől és az üres sírból vakító fényrel ragyog ránk. Hittel megláthatjuk ezt a világosságot.

November 29. (csütörtök)

Megmentettél engem a haláltól, lábamat az elbukástól, hogy járhasak Isten színe előtt az élet világosságában. Zsolt 56,14 (1Kor 10,13b; Kol 4,2–6; Ézs 58,1–14) Ahogyan ősz végén a sötétség növekszik körülöttünk, egyre jobban kísért a rosszkedv, a szorongás, a halálfélelem. Isten azonban az élők Isteneként mutatkozik be, aki a halál markából is képes kiszabadítani az embert. Nemcsak elhunyt szeretteinket bízhatjuk rá, hanem lássuk meg, hogy minket is, akik élünk, már megmentett a legrosszabbtól: attól, hogy tőle távol, szeretetét nem ismerve szenvedjünk. Áldott legyen érte!

November 30. (péntek)

Megszabadít engem az Úr minden gonosztól, és bevisz az ő mennyi országába. Övé a dicsőség örökkön-örökké. 2Tim 4,18 (Zsolt 104,33; Mt 27,50–54; Ézs 59,1–15a) Pál apostol búcsúzik tanítványától, mert érzi halála közeledtét. Ám azt látjuk, hogy ez a vég számára nem ijesztő, éppen ellenkezőleg: Jézus Krisztus uralmának beteljesedése. Végre teljes közösségben lehet Megváltóval, akinek az életét adta, aki viszont Pálét adta oda magát a keresztnek! Az Úr Jézus Krisztus az, aki győztesként áll a gonosz fölött. Jézusba veti minden bizalmát, és az ő dicsőségét hirdeti a halálban és az életben egyaránt.

December 1. (szombat)

Jónátán elment Dávidhoz, és erősítette az Istenbe vetett bizalmát. 1Sám 23,16 (1Thessz 5,11; Jel 21,10–14.21–27; Ézs 59,15b–21) Istennel való kapcsolatunkban égetően fontos játszanak a testvérek, akik hitünket erősítik és táplálhatják, akik imádkoznak értünk, akár még olyankor is, amikor mi képtelenek vagyunk Isten elé állni. Hitem fejlődésének fordulópontjai voltak azok, amikor megrendült az Istenbe vetett bizalmam, de voltak olyan barátok, hozzám tartozók, akik vették a fáradságot és a bátorságot, hogy vigasztaljanak és bátorítsanak. A Szentlelek vajon kihez küld el minket a mai napon? Kinek van szüksége arra, hogy gyenge hite erősítse, fájdalommal együttérzést, magányosságot társat kapjon általunk? Miért ne adhatnánk mi ezeket a dolgokat? Jónátán apja tiltása ellenére találkozott Dáviddal, kockáztatva saját életét is, hogy segítsen barátjának. Mi merünk-e kockáztatni? Oda-lépünk-e egymáshoz a bajban? Tegyük meg! Szükség van ránk!

■ SEBEN GLÓRIA

Adventi vesperás istentisztelet

Advent első vasárnapján, december 2-án adventi vesperás istentisztelet lesz a Budavárbán. Igét hirdet *Balicza Iván*. Énekel a budavári gyülekezet liturgikus kórusa.

